

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	2
1.1 Bakgrunn for valg av tema	3
1.2 Problemstilling og avgrensninger	3
1.4 Begrepsavklaringer	4
1.4.1 Etnisk minoritet og innvandrere	4
1.4.2 Kultur	5
1.4.3 Stereotypier, fordommer og diskriminering	6
1.4.4 Barnevernet, barnevernspedagog, saksbehandler, yrkesutøver og sosialarbeider	6
2. Faglig kontekst	7
2.1 Barnevernets rolle og funksjon	7
2.2 Etniske minoritetsfamilier i barnevernet	8
2.3 Sosioøkonomisk status	10
2.4 Sosialarbeider perspektivet	11
3. Teoretiske perspektiver	12
3.1 Maktbegrepet i sosialfaglig kontekst	12
3.2 Nancy frasers rettferdighetsteori	13
3.3 Axel Honneths anerkjennelsesteori	15
3.4 Kultursensitivitet og kulturkompetanse	16
3.5 Kulturalisering	18
4. Metode	19
4.1 Valg av metode	19
4.2 Litteraturstudie som forskningsmetode	20
4.3 Datainnsamling	21
4.4 Inklusjon og eksklusjonskriterier	21
4.5 Presentasjon av forskningsartiklene	25
4.6 Studiens troverdighet	27
5. Diskusjon av funn	28
5.1 Kultur som forklaringsmodell	28
5.1.1 Kulturalisering som årsak, eller virkning?	29
5.1.2 Hvordan forstå kultursensitivitet og kulturkompetanse i møtet med innvandrerforeldre	30
5.2 Mistillit, frykt og avmakt	32
5.2.1 Et innblikk i foreldres opplevelser og hvordan dette kan møtes	32
5.2.2 Foreldres opplevelser av skadende hjelp fra barneverntjenesten	34
5.2.3 Emosjonelle justeringer som konsekvens av et lite sensitivt barnevern	36
5.3 Sosial ulikhet	37
6. Avslutning	40
8. Litteraturliste	42

1. Innledning

Sosialt arbeid med etniske minoriteter har med tiden fått mye oppmerksomhet. Gjennom de siste 50 årene har Norge opplevd økt globalisering og innvandring og over 219 nasjonaliteter har flyktet eller migrert til Norge (SSB, 2022). Per i dag melder statistisk sentralbyrå at innvandrere utgjør 819 356 av befolkningen, noe som medfører en økning av ulike kulturelle tradisjoner, verdier, større mangfold og ulikheter (Meld. St. 6 (2012-2013), s. 1). Norge blir derfor ansett som et flerkulturelt samfunn og som konsekvens stilles det krav til at yrkesgrupper tilegner seg flerkulturell kompetanse (Brodtkorb & Rugkåsa, 2019, s. 211).

Disse samfunnsendringene har bidratt til flere utfordringer innen helse og omsorgssektoren, og særlig samhandlingen mellom innvandrere og barnevernet problematiseres. I flere år har myndighetene etterlyst et kompetansehev blant sosialarbeidere og ønsker mer kunnskap om samhandling med etniske minoritetsgrupper (Meld. St. 6 (2012-2013), s. 132). Sammenlignet med den øvrige befolkningen er det barn med innvandrerbakgrunn som mottar flest tjenester av barneverntjenesten (SSB, 2022). Slike statistikker, politiske demonstrasjoner, facebook kampanjer og nasjonal og internasjonal mediedekning om problemer ved barnevernets praksis bidrar også til økt kritikk mot barneverntjenesten.

Forskning viser at opplevelser og erfaringer fra innvandrerforeldres perspektiv er lite belyst og lite undersøkt, noe som bidrar til mindre fokus og forståelse for de ulike elementene som kan føre til utfordringer i samhandlingen med barneverntjenesten (Qureshi 2009, s.49).

Barneverntjenestens hovedområde innebærer tett kontakt med barn og familier, og manglende forståelse for hverandres situasjon kan føre til frustrasjon, misforståelser, mistillit og frykt.

Kontakten mellom foreldre med innvandrerbakgrunn og barneverntjenesten kan være spesielt utsatt på grunn av manglende kompetanse og forståelse for ulike kulturelle verdier og holdninger, både fra barnevernets og foreldrenes side. Hvordan dette møtet oppleves vil få særlig relevans for vår forståelse og de utfordringene vi møter, i tillegg til hvordan samarbeid mellom ulike instanser og foreldre kan foregå til tross for ulikheter ved kultur og etnisitet.

Ved å erkjenne og ha kjennskap til foreldres opplevelser og erfaringer i møte med barnevernet, vil en lettere kunne forstå hvordan barneverntjenesten kan møte foreldre i ulike situasjoner. Hvordan innvandrerforeldres situasjon blir forstått av barnevernet vil dermed påvirke hva slags hjelp som gis og hvordan foreldrene behandles. Samtidig vil opplevelsen av

hvordan barnevernet blir forstått av innvandrerforeldre påvirke oppfattelsen av hjelpen som mottas, fremtidig relasjon og samarbeid.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Bakgrunn for valg av tema bunner i et ønske om økt innsikt og forståelse for innvandrerforeldres opplevelse av barnevernet. Temaet er som nevnt lite forsket på fra foreldres synspunkt og er mye av grunnen til at jeg ønsker å basere oppgaven min på dette temaet. Som barn av innvandrer er jeg selv oppvokst med en fot innenfor to kulturer, og har av flere årsaker undret meg over hvordan og hvorfor samfunnet oppfatter etniske minoriteter og innvandrere annerledes.

I løpet av bachelorstudiet ble jeg mer og mer nysgjerrig på hva som er årsaken til at barn med innvandrerbakgrunn er overrepresentert i barnevernssaker og hvorfor erfaring med barneverntjenesten er preget av frykt og mistillit. Etter å ha hatt praksis på en ungdomsinstitusjon fikk jeg god erfaring i samhandling med ungdommene som bodde på institusjonen. Her bodde blant annet norskfødte barn av innvandrere og barn som selv hadde flyktet til Norge sammen med familien. Jeg fikk erfare samarbeidsmøter med barneverntjenesten, foreldre, ungdom og andre instanser som blant annet transkulturelt senter. Ved samtaler i etterkant uttrykket både ungdommer og foreldre en generell forståelse om mistillit til sosialarbeidere og barneverntjenesten og en følelse av å ikke bli forstått og hørt. Jeg undret meg over hva som forårsaket til denne mistilliten.

Disse opplevelsene og erfaringene med barneverntjenesten i tillegg til mangel på forskning motiverte meg til å velge dette temaet. I neste kapittel vil jeg gjøre rede for problemstillingen som vil besvares i denne oppgaven.

1.2 Problemstilling og avgrensninger

Med bakgrunn for valg av tema vil jeg fokusere på å belyse ulike aspekter ved kulturforståelsen og innvandrerforeldres erfaringer og opplevelser i møtet med barneverntjenesten. Problemstillingen skal besvares ved å ta for seg foreldres perspektiv og se

sammenhenger med barnevernets utfordringer og forståelse av kultur og innvandrerfamiliers posisjon i samfunnet.

På bakgrunn av min nysgjerrighet for innvandrerforeldres synspunkt og erfaringer velger jeg å sette søkelys på tillitsproblematikken mellom innvandrerforeldre og barneverntjenesten. Jeg vil undersøke hvorfor oppfattelsen av barnevernet skaper mistillit, hvordan innvandrerforeldre møter barnevernet som konsekvens av denne mistilliten, og hvordan foreldrene opplever barneverntjenesten og hjelpen som mottas.

Problemstillingen min blir derfor følgende:

“Hvilke erfaringer og opplevelser har etnisk minoritetsforeldre i møte med barneverntjenesten, og hvordan oppleves hjelpen som mottas?”

Problemstillingen inkluderer en rekke forhold som kan undersøkes, men hensynet til oppgavens omfang gjør at det ikke vil være mulig å undersøke alle sider ved problemstillingen. Jeg har derfor fokusert på å belyse problemstillingen ut ifra en kollektivistisk tilnærming til kultur og forsøke å belyse hvordan dette forstås i møtet mellom etnisk minoritetsforeldre og barneverntjenesten. De utvalgte artiklene er basert på opplevelser og erfaringer av foreldre med ulik etnisitet og kulturell bakgrunn, jeg vil derfor inkludere innvandrere med både lang og kort botid i Norge, samt familier med flyktningbakgrunn. Til tross for temaets kompleksitet og artiklenes omfattende innhold, har jeg forsøkt å trekke ut det mest relevante for å belyse problemstillingen. Jeg vil videre avklare hvordan ulike begrep blir benyttet i oppgaven for å begrense omfanget.

1.4 Begrepsavklaringer

For å presisere problemstillingens omfang vil det være hensiktsmessig å redegjøre for noen relevante begrep som gjør seg gjeldende i oppgaven

1.4.1 Etnisk minoritet og innvandrere

“Etnisk” eller “etnisitet” blir brukt til å betegne en gruppe mennesker med egne fellestrekk som for eksempel religion, opprinnelse, hudfarge, nasjon og språk (Hagen & Qureshi, 1996, s.

19). “Minoritet” kan forstås som en folkegruppe som oppfatter seg annerledes og defineres som en mindretallsgruppe med egne særtrekk i et storsamfunn. Etnisk minoritet kan også forstås i sammenheng med en etnisk majoritet der majoritet og minoritet kategoriseres med utgangspunkt i tilgang til økonomisk, politisk eller symbolsk makt (Rugkåsa et al., 2017, s.28). Minoriteter må ofte tilpasse seg majoritetens premisser for samhandling og derav har majoriteten størst påvirkning til å definere samfunnets normer og verdier.

Ifølge norske myndigheter baseres innvandrergруппene på motiver til flytting og kategoriseres som arbeidsinnvandrere, flyktninger og asylsøkere. Arbeidsinnvandrere har frivillig flyttet til Norge, mens flyktninger og asylsøkere er tvunget til å flykte fra hjemlandet sitt (Kaya, 2010. S. 127). Ulike innvandrergруппer har ulik sosial bakgrunn og dermed kan gruppene oppleve ulike problemer. Arbeidsinnvandrere får blant annet ulike økonomiske goder enn flyktninger og asylsøkere, og denne særbehandlingen av de ulike innvandrergруппene kan resultere i ulike levekår.

Begrepene “etnisk minoriteter” og “innvandrere” forstås ulikt i ulike kontekster og i de vitenskapelige artiklene jeg har valgt å bruke blir begrepene brukt om hverandre. Jeg har derfor valgt å omtale begrepene “etnisk minoritetsforeldre” og “innvandrereforeldre” som synonymer i denne oppgaven.

1.4.2 Kultur

Kultur er et vidt og mangfoldig begrep som kan defineres fra ulike synsvinkler og teoretiske utgangspunkt. Noen forstår kultur som tradisjoner, materielle omgivelser og kunnskaper, mens noen definerer kultur ut ifra meningen som tillegges opplevelser, ytringsformer og atferd (Javo, 2010, s.27). Andre fokuserer på verdier, normer og ideer som preger fellesskapet og som det forsøkes å føre videre til neste generasjon. Keesing (1981) i Rugkåsa et al (2017, s.26) definerer kultur som: “..et system av kunnskap, ideer, verdier, regler, som ligger bak hva vi gjør, og som uttrykkes gjennom det vi gjør”. Berg et al (2017, s.2) omtaler kultur som gjeldende både i nåtid og fortid hvor ting faller fra og annet legges til. Altså kan man også tolke at kultur er noe som stadig endres og i stor grad vil handle som sosial tilpasning.

1.4.3 Stereotypier, fordommer og diskriminering

Gjennom ulik kunnskap om mennesker med ulike livssyn og kulturelle forskjeller fra majoriteten kan man ofte ta utgangspunkt i mentale snarveier eller forenklete beskrivelser for å forstå karaktertrekk, individer eller grupper (Myers. D., Abell. J., Kolstad. A. & Sani. F, 2010, s. 105-106). En slik fallgrube er viktig å belyse med tanke på mistillit og frykt som kan prege samhandlingen mellom etniske minoritetsfamilier og barneverntjenesten.

Stereotypier er ofte sosialt konstruerte skjemaer og antakelser som ikke har et empirisk grunnlag (Helgesen, 2011, s. 310). Fordommer utvikles ofte gjennom slike stereotypier og uttrykkes som negative holdninger til visse grupper på bakgrunn av disse antakelsene.

Begrepet diskriminering blir definert som å behandle mennesker ulikt basert på alder, kjønn, klasse, etnisitet eller legning (Skytte, 2008, s.19). Dette kan forekomme direkte og bevisst, tilfeldig eller indirekte.

1.4.4 Barnevernet, barnevernspedagog, saksbehandler, yrkesutøver og sosialarbeider

Opgaven benytter hovedsakelig barneverntjenesten som et helhetlig begrep for barnevernsansatte som kommer frem i artiklens eksempler og erfaringer. Erfaringene vil omhandle innvandrereforeldres oppfattelse av enkelt ansatte, men ansatte handler på vegne av og baseres på helhetsinntrykket av barneverntjenestens samhandling med etniske minoriteter. Barnevernet, barnevernsansatt, barnevernspedagog, sosialarbeider, saksbehandler og yrkesutøver vil derfor bli sett i sammenheng med barnevernets helhetlige praksis og anvendes som synonymmer.

Kapittel 2 vil presentere det faglige bakteppet som ligger til grunn for oppgaven.

2. Faglig kontekst

Kapittel 2 vil presentere det faglige bakteppet som ligger til grunn for oppgaven. For å presisere problemstillingen ytterligere vil det være hensiktsmessig å gjøre rede for kunnskapen som ligger bak når de teoretiske perspektivene og funnene skal drøftes senere i oppgaven. Her skal jeg kort gjøre rede for den barnevernfaglige konteksten og etniske minoriteters posisjon i barnevernet, samt trekke inn noen relevante perspektiver som blir aktuelle for problemstillingen.

2.1 Barnevernets rolle og funksjon

I følge barne-, ungdoms- og familiedirektoratet er barnevernets oppgave å ”...sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Hjelpen skal bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår” (Bufdir, 2022). Hovedoppgaven til det norske barnevernet er nedfelt i barnevernloven som beskriver barn og unges rett og behov for gode og trygge oppvekstvilkår, omsorg, utvikling og beskyttelse (Barnevernloven, 1992, §1-1). Barnevernets ansvarsområde dreier seg rundt kartlegging av barnet og familiens hjelpebehov, og tilby rett hjelp dersom foreldres omsorgsevne ikke vurderes som godt nok egnet til barnets behov.

Barnevernlovens juridiske rammer og prinsipper, FN's barnekonvensjon og forvaltningsloven legger grunnlaget for barnevernets legitimitet, faglige praksis og arbeidsområder, og disse juridiske rammene inkluderer sentrale prinsipper som barnets beste, det biologiske prinsipp og mildeste inngrepsprinsipp (Rugkåsa et al., 2017). Arbeidet krever ulike hensyn på mange områder og faglig skjønn er sentral del av barnevernsarbeidet, hvor aktuelle lover og juridiske rammeverk danner et sikkerhetsnett for faglige vurderinger i den profesjonelle skjønnsutøvelsen (Olsvik & Saus, 2019, s.9)

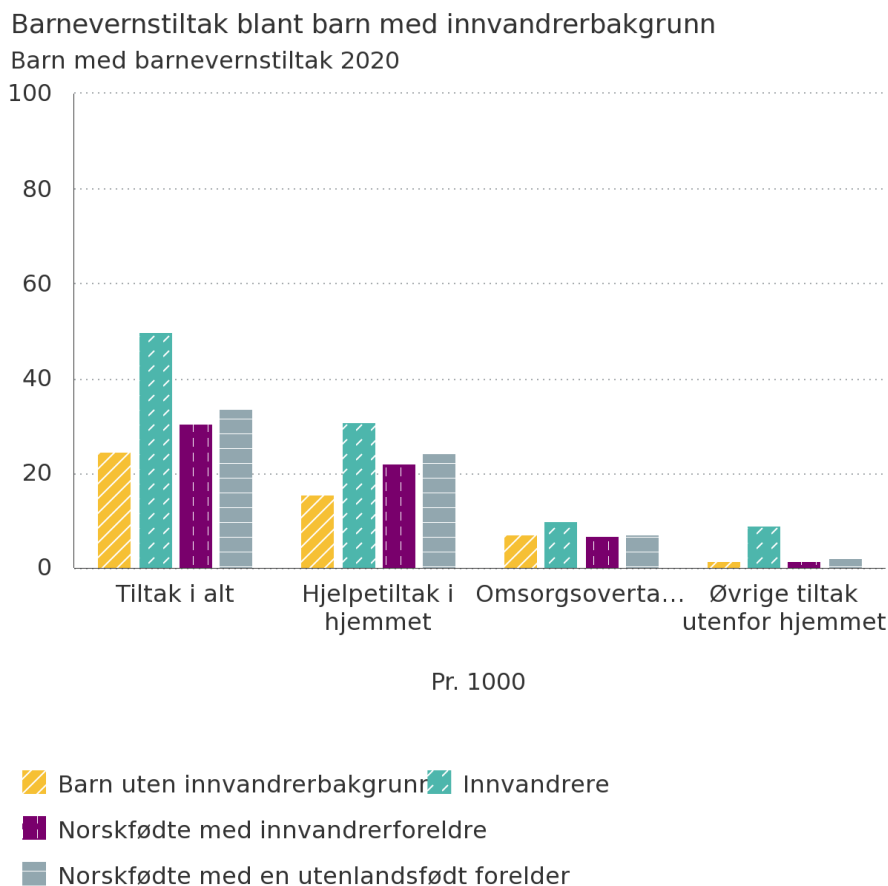
Samtidig som barnevernet utvikler seg i takt med samfunnsendringer og faglige synspunkter, møter de også stor kritikk der arbeidet med etniske minoriteter ofte skaper særlige utfordringer. Dette skal jeg komme mer inn på i neste punkt.

2.2 Etniske minoritetsfamilier i barnevernet

Overrepresentasjon av etniske minoriteter i barnevernssaker er blant temaene barneverntjenesten får mye oppmerksomhet for. Barneverntjenesten omtales som et kontrollerende mandat som flytter barn fra familien sin, og da at innvandrere er særlig utsatt for omsorgsovertakelse.

Barnevernet gjennomgikk 56 802 bekymringsmeldinger i løpet av 2020 og 28% av barna som mottok barnevernstiltak var av innvandrerbakgrunn (Bufdir, 2020). I tillegg utgjorde 14% av barnevernstiltakene barn med en norskfødt forelder og en utenlandskfødt forelder, og statistikken nedenfor viser en tydelig overrepresentasjon av etniske minoriteter i barnevernet, da særlig barn som har innvandret til Norge.

Tabell 1: Barnevernstiltak blant barn med innvandrerbakgrunn. Tilpasset og tolket fra Bufdir (2020)

Hjelpetiltak i hjemmet er der innvandrere og norskfødte barn med en eller to utenlandskfødte foreldre er særlig overrepresentert (Bufdir, 2020). Statistikken viser at selv om innvandrerbarn er overrepresentert i barnevernstiltak totalt, utgjør hjelpetiltak i hjemmet største delen av tiltakene og omsorgsovertakelser er færre enn det som blir antatt. Bufdir (2020) rapporterer at tiltak som økonomiske ytelser er mest gjennomgående, blant annet hjelp til barnehageplass, SFO eller fritidsaktiviteter. Denne tiltaksbruken gjenspeiler også innvandrerforeldres utfordrende posisjon i samfunnet og sosioøkonomiske status, da bruken av økonomisk hjelp er 3-4 ganger høyere enn for etnisk norske barn (Berg et al, 2017, s.3). Statusen kan skyldes forhold som foreldres integreringsprosess, utdanning, inntekt og mottak av sosiale ytelser. Dette vil jeg utdype mer i punkt 2.3.

Forhold som også øker tallene på innvandrernes overrepresentasjon i barnevernssaker er et stort antall av enslige mindreårige flyktninger som plasseres i bolig med oppfølging, fosterhjem og institusjon, som igjen viser at plasseringer utenfor hjemmet øker (Berg et al, 2017, s.3). Disse tiltakene hører også hjemme i statistikken, men grunnlaget for plassering utenfor hjemmet er knyttet til deres situasjon som enslige mindreårige og ikke omsorgssvikt eller utfordrende atferd. Da denne gruppen ikke er relevant for problemstillingen vil jeg ikke inkludere dette videre i oppgaven, men følte det var nødvendig å forstå da gruppen likevel er medvirkende for innvandrers overrepresentasjon i Norge.

Berg et al (2017) forklarer hvordan innvandrers fluktbakgrunn, levekår, erfaringer fra krig og derav mulig traumbakgrunn kan gjøre det ekstra krevende å utøve foreldrerollen på en god måte, noe som ofte kan utarte seg i atferdsvansker og psykiske problemer hos barna. Berg et al (2017, s.4) presiserer også at møtet mellom innvandrerbefolkningen og barnevernet er komplekst og handler om mer enn bare kultur, men også informasjon, relasjon, språklige og kulturelle faktorer. I tillegg kan overrepresentasjonen av innvandrerbarn i barnevernet skyldes ulike forklaringer og må forstås fra flere perspektiver (Berg et al, 2017, s.4). Det kreves derfor et bredt fokus i forståelsen av denne samhandlingen som skal inkludere det generelle, spesielle og der flere faktorer som levekår, minoritetsrelaterte, kulturelle og flyktningsspesifikke faktorer får plass.

2.3 Sosioøkonomisk status

Konsekvenser av vanskelige sosioøkonomiske situasjoner kan være en stor faktor som bidrar til utfordringer for etniske minoriteter og innvandrerfamilier, samtidig som deres sosioøkonomiske status igjen vil skape barrierer for muligheten til å delta i samfunnet (Rugkåsa i Berg & Paulsen, 2021, s.173). Sosioøkonomiske forhold dreier seg rundt samspillet mellom det økonomiske og det sosiale. Disse forholdene kan omhandle utdanning, kjønn, boforhold, inntekt eller sosialt nettverk, og mer eller mindre av disse forholdene styrer hvor høy eller lav sosioøkonomisk status en innehar (Epland & Kirkeberg, 2017).

Barneverntjenesten og andre velferdsordninger har blant annet som oppgave å motvirke store skjevfordelinger i samfunnet for å sikre at alle familier får lik tilgang på ressurser, men vi ser fremdeles et skille mellom minoriteter og majoriteten. Innvandrere havner ofte i grupper med lav sysselsetting og da hovedsakelig i nederste delen av inntektsfordelingen, store familier, samt lav utdanning eller utfordringer i å utnytte deres tidligere utdanning fra hjemlandet (Rugkåsa, 2021, s.174). Slike faktorer i tillegg til botid i landet, migrasjon eller integreringsrelaterte årsaker gjør at minoritetsfamilier kan ha andre utfordringer enn majoritetsfamilier. Dette har blitt anerkjent av en barnevernsansatt som sier:

“Tiltakene i barnevernet er tilpasset den norske middelklassen. Vi mangler gode tiltak for fattige, uten utdanning osv. Vi må snart stikke fingeren i jorda og innrømme dette og tilpasse tiltakene” – Barnevernsansatt i Berg et al (2017, s.88).

Forskning viser at de sosiale forskjellene stadig øker samtidig som fattigdom hindrer familier og barns muligheter for deltakelse i for eksempel fritid, utdanning og arbeid. Skjevfordelingen skjer selv om velferdsordninger og barnevernstjenester er til stede og det oppstår en sosioøkonomisk marginalisering og sosial ulikhet (Epland & Kirkeberg, 2017). 53,4% av barna som levde i familier med lavere inntekt hadde innvandrerbakgrunn, og vi ser derfor at fattigdommen rammer sosialt skjevt. I tillegg viser Fylkesnes (2018, s.9) til at barn av innvandrerbakgrunn oftere er utsatt for økonomiske mekanismer som hindrer lik deltakelse i samfunnet, og derav kan være en årsak til at innvandrere er overrepresentert i barnevernet.

Konsekvenser av kulturelle mønstre påvirker innvandrerbarns like muligheter og deltakelse i form av blant annet diskriminering og rasisme (Fylkesnes, 2018, s.9). Det kan derfor være nødvendig å ta hensyn til både kulturelle og normative mønstre for at barn og unge med innvandrerbakgrunn og deres familier skal kunne oppnå lik deltakelse i samfunnet.

2.4 Sosialarbeider perspektivet

Mye av tidligere forskning belyser sosialarbeideren eller barnevernets perspektiv i møte med etniske minoriteter og innvandrere. Da de vitenskapelige artiklene omhandler foreldres erfaringer følte jeg det var nødvendig å kort presentere hva sosialarbeidere og barneverntjenesten opplever i dette møtet.

Kravet om økt kompetansehev og kulturkompetanse blir nå inkludert i forslaget til ny barnevernlov, og fokuset innebærer en bedre forståelse for utøvelsen av kultursensitivitet og etniske minoriteters kulturelle bakgrunn i vurderingen av deres omsorgsevne (NOU 2016:16, kap. 3.6.4.). Sosialarbeidere og barnevernet opplever blant annet språk og kommunikasjon som en stor utfordring i denne samhandlingen, og det handler ofte om faktiske språkforskjeller, tolkebruk og personers ulike referanserammer for en samtale (Berg et al., 2017, s.7). Denne samhandlingen har en avgjørende betydning for hvorvidt foreldre forstår situasjonen og informasjonen som gis, er fornøyd med samhandlingen og dermed har tillit til barnevernet eller ikke.

Van der Weel og Fiecko (2020) formidler et psykologisk profesjonelt perspektiv i deres publikasjon, og peker på viktigheten av sosialarbeiderens og barnevernets kulturkompetanse, kultursensitivitet, selvrefleksjon, bruken av kritisk analyse, og forventninger til foreldre om å tilpasse seg majoriteten. Publikasjonen trekker frem dokumentasjon som fremlegges for fylkesnemnda som viser at juridiske vurderinger er preget av lite kultursensitivitet, samt to fallgruver i vurderingen av etniske minoritetsforeldres omsorgsevne; å tillegge kulturen for mye eller for lite betydning (Van der Weel & Fiecko, 2020, s.139). Vurderingene blir ofte tolket ut ifra en norsk kontekst og norsk oppdragelsesstil, og samtidig en undervurdering av familiens sosioøkonomiske situasjon og en tolkning av kulturelle faktorer som bagatelliserer omsorgssvikt.

Man kan se at sosialarbeidere har en tendens til å overfokusere på kulturelle forklaringsmodeller i forsøket på å forstå etniske minoriteter (Rugkåsa, 2018, s180). Individet blir ofte forklart ut ifra en kulturell tilhørighet, som kan bidra til at enkeltindividet kun blir forstått i lys av den tilhørende gruppen (Handulle, 2021). Dersom problemet forstås ut ifra individets kulturelle tilhørighet kan det føre til en form for kategorisering og et behov for å skape kulturelle årsaksforklaringer. Dette vil jeg komme mer inn på i kapittel 3.5

3. Teoretiske perspektiver

I dette kapitlet presenterer jeg noen sentrale teorier som har informert arbeidet og senere blir brukt til å drøfte funnene. Perspektivene jeg har valgt å anvende i denne oppgaven omhandler makt i sosialfaglig arbeid, sosial rettferdighet, anerkjennelse og ulike dimensjoner og forståelser av kultur og kompetanse.

3.1 Maktbegrepet i sosialfaglig kontekst

Forskning viser at relasjonsarbeidet mellom etniske minoriteter og barnevernet kan være særlig utfordrende. Dette fremkommer blant annet av faktorer som foreldres manglende erfaring om barnevernet og det norske velferdssystemet, et annerledes familie- og barnesyn og språklige utfordringer (Fylkesnes & Netland, 2012, s.122). Barnevernets beslutningsmakt til å fjerne barn fra deres familier vil også føre med en følelse av avmakt hos foreldre, i tillegg kan ujevne maktforhold mellom foreldre og barnevernet, motstridende mål og uklare retningslinjer bidra til utfordringer i denne samhandlingen (Fylkesnes & Netland, 2012, s.122). Bevissthet av makt i yrkesrollen blir derfor et sentralt aspekt i møtet mellom innvandrerfamilier og barneverntjenesten.

Makt som et sosialt fenomen er komplekst og kan oppfattes på flere ulike måter og omfatter flere aspekter. Forståelsen av begrepet er sprikende og i kontinuerlig endring som gjør at det er vanskelig å bli enig i hvordan det skal forstås (Engelstad, 2005, s.19). Sett fra et samfunnsperspektiv kan makt være svært nyttig, da makt kan strukturere og holde orden i samfunnet. I en sosialfaglig kontekst kan maktbegrepet knyttes til en form for ressurs som mennesker har til å påvirke hverandre, og sosialarbeidere som offentlige intellektuelle figurer vil ha en stor rolle i å definere makten som foreligger i samfunnet (Sewpaul, 2013, s.165). På den andre siden kan makt bli så normalisert at den blir vanskelig å definere, noe som kan gjøre det vanskelig å skille mellom overbruk eller misbruk av makt.

Foucault hevder at makt må forstås ut ifra hvilken måte en har blitt et individ på, og at makt ikke handler om det et individ utøver mot andre, men det som definerer noen som et normalt og disiplinert individ (Neumann, 2001, s.43). Denne maktforståelsen fokuserer på hvordan ting blir oppfattet som en normalitet, og på hvilken måte denne normaliteten påvirker handlingsmønstre. Maktforholdene dannes naturlig og som en selvfølge uten behov for begrunnelse, da den dominerende gruppen legitimerer handlingene (Neumann, 2001, s.43). Dersom vi ser makt i sammenheng med en sosialfaglig kontekst og da særlig i

barneverntjenesten, kan vi se at aspekter i rammeplanene i liten grad handler om mangfold og kultur, og arbeidskulturen trekkes mot majoritetens vilkår.

Majoriteten vil ofte kunne definere samfunnet på visse områder gjennom ulike normer og holdninger, og denne makten som råder over minoriteten handler om definisjonsmakt (Rugkåsa i Otterstad, 2008, s.83). Minoriteten må innordne seg majoritetens definisjoner på hva som er normalt eller ikke, og dermed opplever minoriteten avmakt hvor det oppstår et asymmetrisk maktforhold mellom minoritet og majoritet. Diskriminering av marginaliserte grupper eller minoriteter kan særlig oppleve avmakt i møte med velferdssystemet, og da en skjev maktfordeling når barneverntjenesten skal definere akseptable normer og oppdragelse innad i familien (Tembo et al, 2020, s.3). Makt kan derfor sees på som et aspekt i foreldres opplevelse av stigmatisering og avmakt.

Sosialarbeidere og barnevernet har slik makt til å påvirke foreldre til å innrette seg barnevernets krav i tilfeller der det er nødvendig for barnets beste. Barnevernets beslutningsmakt er som nevnt tidligere legitimert og forankret i barnevernloven, og skal nyttiggjøre barns trygge og gode oppvekstvilkår (Barnevernloven, 1992, §1-1). Dersom man ikke er bevisst på hvilken rolle makten har i yrkesutøvelsen kan dette bidra til skjeve maktrelasjoner.

3.2 Nancy frasers rettferdighetsteori

Sosialt arbeid og barnevernets praksis sentrerer seg rundt det å bidra til positive og varige endringer i ulike utsatte gruppers levevilkår. Arbeid med etniske minoriteter og innvandrere krever ofte et hensyn til andre faktorer som ikke nødvendigvis gjelder majoriteten. Teorien om sosial rettferdighet kan derfor ses på som kjernen av sosialt arbeid og et viktig aspekt i møtet med etniske minoriteter og innvandrere (Fowler, 2009, s.150). Nancy Fraser (2009) utviklet sin rettferdighetsteori med utgangspunkt i en amerikansk velferdsmodell som er svært ulik den norske. Likevel kan man trekke paralleller som danner et nyttig perspektiv for å forstå problemer og løsninger i andre sammenhenger. Dette skal jeg redegjøre nedenfor.

Frasers (2009) teori om sosial rettferdighet peker på perspektiver og forståelser som kan relateres til barnevernets kontekst. Prinsippet handler om deltakelse på like vilkår, som vil si å sikre deltakelse for alle mennesker uavhengig av blant annet religiøse, etniske eller seksuelle

betingelser (Fylkesnes, 2018, s.8). Videre er dette avhengig av at samfunnsforholdene legges til rette for lik tilgang på ressurser, respekt og representasjon som trengs for å bidra i en sosial interaksjon. Fraser presenterer her økonomisk, kulturell og politisk urettferdighet som tre distinkte former for urettferdighet i en samfunnsstruktur.

Økonomisk rettferdighet refererer til urettferdighet som oppstår når mennesker nektes tilgang til ulike ressurser som trengs for likeverdig deltakelse, og omhandler markedsøkonomiske skjervordelingsmekanismer i samfunnet (Fylkesnes, 2018, s.8). Som konsekvens blir enkelte grupper utsatt for blant annet fattigdom og sosial ulikhet, og dermed ulik deltakelse. Kulturell urettferdighet oppstår når diskriminering og disrespekt knytter enkelte grupper og egenskaper til lavere verdi enn andre, og dermed forårsaker prosesser av kulturell dominasjon, usynliggjøring og krenkelser som hindrer like deltakelsesmuligheter (Fylkesnes, 2018, s.8). Fraser (2009) omhandler denne formen for kulturell urettferdighet i en bred forstand om hvordan forankrede normer, regler og tradisjoner kategoriserer deltakere i den sosiale interaksjonen. Demokratisk urettferdighet omhandler skjevrepresentasjon og skjevinnramming i samfunnet, som oppstår når enkelte individer og grupper ekskluderes i politiske prosesser. Slike prosesser vil igjen føre til sosial urettferdighet, men blir referert til en større kontekst med utspring i globalprosesser, og kan derfor ikke løses innad i nasjonalstaten.

Like vilkår for deltakelse kan forstås som selve premisset for sosial rettferdighet og grunnlaget for hvordan begrepet vurderes avgjør hvordan vi forstår dette i møtet med innvandrerfamilier. Fylkesnes (2018, s.8) forklarer at teorien må forstås ulikt i praksis, da norske velferdstjenester jobber for å motvirke skjevfordeling i samfunnet, som blant annet barneverntjenester, spiller en stor rolle i hvordan sosial rettferdighet fordeles mellom ulike grupper. Likevel er Frasers teori en viktig kritisk kilde i sosialt arbeid da den gir en helhetlig evaluering av rammeverket for institusjonelle praksiser, hvor ulike verdier, hensyn og interesser utfordrer hverandre. Men for å forstå hvordan sosial rettferdighet påvirker samfunnets helhet må vi også se på anerkjennelse som en viktig faktor ved dette perspektivet. Her skal jeg videre trekke inn Axel Honneths anerkjennelsesteori.

3.3 Axel Honneths anerkjennelsesteori

Velferdssystemet i Norge har lenge basert sin praksis rundt idealet om like muligheter og likeverd for alle (Berg & Paulsen, 2021, s. 74). I møtet mellom innvandrerforeldre og barneverntjenesten ser vi ulike utfordringer som hemmer etniske minoriteters muligheter for deltakelse i samfunnet. Samtidig bærer samhandlingen preg av blant annet kulturforskjeller, språk og kommunikasjon. Når man møter mennesker med andre verdier og holdninger enn seg selv, er det svært viktig å vise at en anerkjenner og respekterer den andre til tross for forskjellene. Anerkjennelse blir derfor et sentralt element i kampen mot sosial ulikhet og sosial urettferdighet og utspiller seg i flere sosiale grupper som kjemper om likhet i samfunnet, blant annet homofiles rettigheter, men også lik behandling av innvandrere som denne oppgaven skal fokusere på.

Anerkjennelse og respekt kan ofte forstås som synonyme i møte med andre mennesker og er en del av kjerneverdiene for sosialt arbeid. Axel Honneths teori forsøker å belyse at vi som mennesker har et iboende behov for å bli anerkjent av andre mennesker, og at prosessen stimulerer utviklingen av vår identitet og evnen til å skape relasjoner (Ellingsen & Skjerfstad, 2015, s. 98). Anerkjennelse kan derfor tolkes som nøkkelen til å forstå og bekjempe sosial ulikhet.

Kjærlighet, rettigheter og solidaritet er tre grunnleggende former for anerkjennelse som teorien baseres på, og gjennom disse formene Honneth kaller anerkjennelsesfærer, kjemper mennesker for anerkjennelse i flere ulike sosiale fellesskap (Honneth, 1995, s. 125-129). Disse formene deles inn i den private sfære, den rettslige sfære og den solidariske sfæren. Honneth beskriver også tre ulike selvforhold hos mennesker som utvikler seg gjennom anerkjennelse i de ulike sfærene: selvtillit, selvrespekt og selvaktelse (Ellingsen & Skjerfstad, 2015, s. 98). Dette skal jeg gå mer inn på nedenfor.

Mennesker oppsøker ofte kjærlighet i form av støtte, omsorg og varme, som videre legger grunnlag for utvikling av den sosiale kompetansen og en positiv selvforståelse. Denne formen for anerkjennelse mottar vi gjennom den private sfæren og ofte fra familie og nære venner (Ellingsen & Skjerfstad, 2015, s. 99). Gjennom den rettslige sfæren erfarer vi å bli respektert som et eget individ med lik behandling og rettigheter som andre i samfunnet, og utviklingen av selvrespekt dannes ved gjensidig respekt av andre mennesker. Følelsen av tilhørighet i et fellesskap erfares gjennom den solidariske sfæren, og denne opplevelsen stimulerer

utviklingen av selvaktelse ved å anerkjenne at våre egenskaper har en plass i samfunnet (Ellingsen & Skjefstad, 2015, s. 100).

For å forstå anerkjennelse må vi også forstå dens motsats, og Honneth forklarer videre krenkelsens rolle i utviklingen av oss selv. Gjennom de tre anerkjennelsesfærene finner vi også flere former for krenkelse, blant annet fysisk og psykisk vold, omsorgssvikt, tvang, kroppslig krenkelse, tilbakeholdelse av anerkjennelse, løgn og marginalisering. (Ellingsen & Skjefstad, 2015, s. 100). Opplevelser av slike krenkelser kan true menneskers utvikling av selvforhold og egenverdi, noe som kan føre til alvorlige konsekvenser for hvordan vi oppfatter oss selv og som deltakere i et samfunn (Honneth, 1995, s. 131). Som sagt blir mennesket formet gjennom både anerkjennelse og krenkelser, og behovet for gjensidig anerkjennelse spiller en sentral rolle i kampen om identitetsfølelse, autonomi, fellesskap og å bekjempe ulikhet

Det finnes likevel svakheter med både Frasers rettferdighetsteori og Honneths anerkjennelsesteori. Fraser kritiserer Honneth for manglende fokus på kollektive aspekter i samfunnet, mens vi også ser at Fraser legger for liten vekt på hvordan opplevelsen av krenkelser påvirker mennesker i relasjonen (Fraser, 2003; Honneth, 2003). Dette vil jeg utdype mer om i kapittel 6. Begge teoriene blir likevel ansett som et grunnleggende perspektiv til tross for kritikken, da anerkjennelsesteorien aktualiserer viktigheten av å behandle den profesjonelle relasjonen på en anerkjennende måte for å forhindre frykt og mistillit i møte med innvandrerfamilier. I tillegg får vi en bedre forståelse av hvordan økonomiske struktureringer skaper sosial urettferdighet og marginalisering av innvandrerfamilier ved å ta hensyn til rettferdighetsteorien.

3.4 Kultursensitivitet og kulturkompetanse

Som nevnt tidligere er det ytret et ønske fra regjeringen om et kompetansehev og mer kultursensitivitet og kulturkompetanse i barneverntjenesten. Begrepene er likevel utydelig og lite presisert som kan føre til ulike tolkninger. Her skal jeg gjøre rede for ulike forståelser av begrepene og deres betydning.

Det har lenge vært en forståelse at dersom man tilegner seg kunnskap om kulturelle praksiser, normer og verdier vil dette føre til økt kompetanse og bedre samarbeid mellom sosialarbeidere og etniske minoriteter (Rugkåsa, 2018, s.180). Vi finner gjerne begreper som

“kultursensitivitet” og “kulturkompetanse” i forbindelse med denne forståelsen.

Kulturkompetanse omhandler konkret kunnskap mens kultursensitivitet dreier seg om arbeidsmåte og innstilling (Holm-Hansen et al., 2007, s. 50). Begge begrepene reflekterer forestillinger om å tilegne seg kunnskaper om “de andres” kulturer, tradisjoner, religion osv, og derav utvikle ferdigheter i å samarbeide og kommunisere bedre med dem. Som konsekvens av dette blir kulturell kompetanse og kultursensitivitet etterspurt i den sosialfaglige profesjonsutøvelsen.

Cecilie Jåvo (2010) beskriver “kultursensitiv kommunikasjon” som en måte å forstå når og hvordan kulturelle forskjeller påvirkes i en samhandling. Begrepet kultursensitivitet betyr å være oppmerksom og forstå hvordan kulturelle faktorer påvirker den sosiale interaksjonen mellom mennesker, som betyr at en slik tilnærming bør benyttes i samhandling som både omhandler egne og andres kulturelle normer, verdier og praksiser (Javo, 2010, s.155).

Bevissthet for betydningen og hensyn til kulturelle forhold blir derfor et sentralt element som inngår i den helhetlige sosialfaglige tilnærmingen og forståelsen for menneskers liv. Rugkåsa (2018) retter imidlertid et kritisk blikk på kulturkompetansediskursen og stiller spørsmål til hvorvidt en forstår betydningen av de kulturelle faktorene i menneskers liv. Hun viser til forskning på sosialt arbeid med etniske minoriteter, hvor sosiale problemer ofte forstås med utgangspunkt i kulturelle forskjeller (Rugkåsa, 2018, s.181).

I forslaget om ny barnevernslov (NOU 2016:16, kap. 3.6.4.) understrekes det også at kultursensitivitet er et viktig punkt i barnevernsarbeid. Slik begrepet beskrives handler det først og fremst om kommunikasjon og hensyn til språklig, religiøs og kulturell bakgrunn i handlinger og beslutninger i vurderingen av “barnets beste”, samt ved plassering i fosterhjem, viktigheten av å informere innvandrerbefolkningen om barneverntjenesten og deres arbeid, og barns kulturelle rettigheter i henhold til Barnekonvensjonen (NOU 2016:16, kap. 3.6.4.). Forslaget advarer samtidig mot at barnevernet opererer med en “kulturrelativistisk” tilnærming som innebærer at god omsorg er avhengig av kulturell bakgrunn, og dersom barns rett til forsvarlig omsorg og beskyttelse kommer i konflikt med kulturelle normer må dette hensynet vike.

Gjennom et kultursensitivt perspektiv synliggjøres erfaringer, ønsker og utfordringer og samtidig kompleksiteten av den enkeltes sosiale problemer (Rugkåsa, 2018, s.183). Her kan vi også trekke inn FOs yrkesetiske grunnlagsdokument som legitimerer sosialarbeidernes kjerneverdier, blant annet anerkjennelse, helhetssyn på mennesker og ikke-diskriminering.

Samtidig skal en bekjempe ulikhet, være kritisk til standardiserte tjenester, være oppmerksom på skjult maktbruk og være i dialog om problemer (FO, 2015). Viktigheten av sosialarbeiderens kritiske blikk og analyse av hvordan kulturelle og strukturelle maktforhold og marginaliseringsprosesser påvirker samhandlingen mellom mennesker spiller derfor en viktig rolle i forståelsen av dette samarbeidet (Rugkåsa, 2018, s.184).

For å få et dypere innblikk i hvordan kulturelle forhold kan vurderes, skal jeg videre gå inn på begrepet kulturalisering og hvordan dette kan forstås i møte med andre kulturer.

3.5 Kulturalisering

Barnevernets oppmerksomhet i arbeidet med etnisk minoritetsfamilier blir i stor grad rettet mot kulturforskjeller, særlig da “de andres” kultur. Kulturalisering er en prosess som omhandler å definere problemer på bakgrunn av kulturelle forhold (Rugkåsa, Eide & Ylvisaker, 2015). Situasjoner og annerledeshet fortolkes, forklares og behandles ut ifra generaliserte kulturelle forklaringer fremfor komplekse individuelle, sosiale eller politiske forhold. Slike forståelser og perspektiver fordekker sosiale problemer og usynliggjør hvordan strukturelle og institusjonelle mekanismer kan bidra til forskjellsbehandling og diskriminering.

Kulturalisering og annengjøring er overlappende prosesser som understreker ujevne maktrelasjoner, og en slik reduksjonistisk forståelse av sosiale problemer kan føre til at en ikke undersøker alle faktorer på problemer eller løsninger. Denne tilnærmingen kan derfor føre til at aspekter som blant annet økonomi, klasse eller makt i liten grad blir inkludert (Rugkåsa et al., 2015). Som profesjonell praksis har sosialt arbeid som oppgave å bekjempe marginalisering og diskriminering, og bevisstgjøring rundt disse holdningene blir svært viktig når en skal forsøke å forstå og løse ulike sosiale problemer.

Kulturalisering kan også sammenlignes med en systematisk kulturanalyse, hvor kompleksiteten vises gjennom analyse av et fenomen eller en gitt situasjon, og hvor en forsøker å forstå hvordan ulike faktorer samhandler (Rugkåsa et al., 2015). Forskjellen er at kulturalisering er en endimensjonal og reduksjonistisk tilnærming, og kulturelle aspekter blir overdreven vektlagt på bekostning av andre aspekter. Hvordan kulturalisering forstås har derfor stor betydning for hvordan tilnærmingen kan føre til annengjørende praksis (Rugkåsa

et al., 2015). Slike prosesser er sjelden bevisste, men heller en konsekvens av en kollektivistisk tilnærming og fokus på kulturforskjeller og hvilken betydning disse har.

Synlige uttrykk kan føre til mer umiddelbar kulturalisering enn andre, og kan nærmest automatisk og ubevisst bli tillagt en gitt mening, definering eller kategorisering (Rugkåsa et al., 2015). Dette kan blant annet være ulike klesdrakter, hijab, fravær av alkohol og å ikke spise svinekjøtt. Slik blir kulturalisering reduksjonistisk og en fokuserer mer på hva fenomenet representerer enn selve fenomenet, samtidig som dette bidrar til å gi fenomenet en utvidet betydning hvor det handler om mer omfattende sosiale kontekster.

4. Metode

I dette kapittelet skal jeg presentere den metodiske tilnærmingen og begrunnelse for valget. Prosessene rundt datainnsamling og kriteriene for data skal gjøres rede for, samt reflekteres det over studiens relevans og troverdighet.

4.1 Valg av metode

Metoden en velger å anvende i en oppgave er redskapet vårt i møtet med det vi ønsker å undersøke og forteller oss noe om hvordan en bør granske og fremskaffe kunnskap (Dalland, 2020, s.53). Det finnes flere ulike metoder å bruke i en oppgave, og valget av metoden skal på best mulig måte belyse spørsmålene og den valgte problemstillingen. Gjennom de ulike metodene bidrar disse på sin egen måte til å forstå samfunnet vi lever i og hvordan ulike mennesker og grupper samhandler med hverandre. Metoden blir et verktøy for innsamling av data og informasjon som trengs i undersøkelsen og kan ifølge Dalland (2020) beskrives som en vei mot et visst mål. På denne måten kan vi redegjøre for valgene som blir tatt underveis mot målet og beskrive hvordan man kom frem til disse valgene.

Det er dermed viktig å belyse svakheter og utfordringer ved den valgte metoden, da metoden ikke alltid klarer å fange opp alt en ønsker å undersøke (Dalland, 2020, s.56). Det er også flere faktorer som spiller inn på metodevalget. På en side kan problemstillingen styre metodevalget. På en annen side kan tid og hvilke styrker og ressurser forskeren innehar spille en stor rolle på metodevalget. Problemstillingen styrer deg i en retning hvor den enkelte

metode er mer hensiktsmessig enn en annen (Dalland, 2020, s.193). Det er dermed svært viktig å grundig vurdere og overveie hvilken metode som gir best mulig data til å belyse spørsmålene en står ovenfor.

Det finnes flere metoder å bruke og de vanligste er kvalitativ metode, kvantitativ metode eller litteraturstudie som metode. Med en kvantitativ metode samles data i form av målbare enheter som skal belyse temaet (Dalland, 2020, s.54). Ved bruk av kvalitativ metode handler det om å samle erfaringer og meninger som ikke er målbare slik som i en kvantitativ metode, for eksempel ved intervju. I en litteraturstudie skal en gå mer i dybden på allerede eksisterende forskning, teori og fagkunnskap (Dalland, 2020, s.199). Det er denne metoden jeg har valgt å bruke som min forskningsmetode og skal gå dypere inn i dette nedenfor.

4.2 Litteraturstudie som forskningsmetode

Jeg har valgt å anvende litteraturstudie som min forskningsmetode. Litteraturstudie er et omfattende sammendrag av saker, ideer, tilnærminger og funn. Ved å bruke litteraturstudie som metode skal en analysere, tolke og gjøre omfattende søk av litteratur som omhandler et konkret spørsmål (Aveyard, 2018, s.2). Denne typen studie undersøker allerede eksisterende litteratur, og inneholder empiriske funn som allerede er blitt forsket på. Hensikten med å bruke litteraturstudie er å systematisere kunnskapen som allerede eksisterer. Søking, analysering og sammenligning av de valgte litteraturene vil dermed gjøre det mulig å få en ny innsikt og en bedre forståelse av temaet (Dalland, 2020, s.199). Aveyard (2018) beskriver denne type studie som å pusle sammen bitene fra de ulike artiklene og komme frem til en helhet som skal besvare det konkrete spørsmålet en ønsker å finne svar på. Målet med min oppgave er å skape en oversikt over litteratur som omhandler innvandrer foreldres opplevelse og erfaringer i møte med barneverntjenesten.

For å belyse problemstillingen min har jeg valgt å bruke litteraturstudie som metode. Begrunnelsen for valget av metode falt på en beslutning vurdert ut ifra tid, kapasitet og tilgjengelighet. Kvalitativ metode med for eksempel intervju eller observasjon som forskningsmetode kunne også vært aktuelt å anvende, da denne metoden kunne tilført oppgaven en annen tilnærming ved å gå dypere inn på et spesifikt område. Samtidig kunne denne metoden også ført til at oppgaven fikk andre resultater. Temaet i seg selv kan derimot skape noen utfordringer, da personlige opplevelser og erfaringer kan være vanskelige å

snakke om. Sist ble utfordringer knyttet til den pågående covid-pandemien også vurdert til å være problematisk ved innhenting av informanter. Etter en grundig vurdering av tid og kapasitet, i tillegg til gode anbefalinger fra veileder, besluttet jeg å bruke litteraturstudie som metode.

Dersom jeg valgte å anvende en kvantitativ metode ville jeg fått målbare tall og statistikk på det jeg ønsket å vite mer om. Barnevernsfaget er i en kontinuerlig utvikling og er et komplekst fagområde. Bruk av faglig skjønn og personlig kunnskap spiller like mye inn som faglig kunnskap og teori. Samtidig som brukerens opplevelser skal dokumenteres er dette enda et argument for hvorfor en kvantitativ metode ikke hadde vært et fruktbart alternativ. Årsaken til at valget da havnet på litteraturstudie som metode var fordi jeg ønsket at resultatene skulle baseres på erfaringer og meninger som ikke hadde egnet seg ved en kvantitativ metode. Opplevde hendelser og tanker rundt temaer som handler om mistillit, diskriminering, avmakt og anerkjennelse vil miste sin dybde og helhet, og kommer ikke like godt frem dersom de måles i tall.

4.3 Datainnsamling

Datainnsamlingen foregikk mellom 22.januar 2022 og 11.mars 2022. Søket ble gjennomført i databasen Oria og i ulike fagfelleverderte tidsskrift både på norsk og engelsk. I prosessen benyttet jeg databasene Oria og Google Scholar, samt tidsskriftportalen Idunn. Jeg fikk også god hjelp av min veileder hvor jeg fikk tilsendt en av de fagfelleverderte artiklene på mail. Ved systematisk innsamling av data gjennom kritisk refleksjon til valg av litteratur oppnår en nøytral evidensbasert forskning som oppleves troverdig. Dette skal jeg videreføre gjennom neste punkt om inklusjons- og eksklusjonskriterier.

4.4 Inklusjon og eksklusjonskriterier

Forholdet mellom innvandrereforeldre og barneverntjenesten utgjør flere temaer på ulike områder. For å begrense antall resultater i søkeprosessen i tillegg til å få flest mulig relevante artikler, var det nødvendig å ekskludere artikler som omhandlet enslige mindreårige, tolk og barnevernets perspektiv. Eksempler på inklusjonskriterier var blant annet språk og utgivelsesår, mens eksklusjonskriteriene dreiet seg mer om for eksempel oversiktsartikler, da litteraturstudie primært skal inneholde originalartikler (Støren, 2013, s.37-38). Slike kriterier

vil bidra til en klarere strategi for søket som blir gjort, slik at funnene blir relatert til det en faktisk ønsker å finne (Aveyard, 2018, s.77).

Mange av artiklene rundt det relevante temaet dreide seg rundt barnevernet eller saksbehandler perspektivet og ikke foreldres synspunkt, noe som gjorde det svært utfordrende å finne pensum. Jeg var opptatt av å undersøke etnisk minoritetsforeldres erfaringer, men følte også det var hensiktsmessig å inkludere barnevernsansattes erfaringer i oppgaven. Dette kunne bidra til å skape et helhetsperspektiv, faglig kontekst og implikasjoner for bedre praksis. På grunn av problemstillingens relevans endte jeg til slutt med å ikke inkludere barnevernets synspunkt som en av mine utvalgte artikler, men heller som et punkt i den faglige konteksten.

I søkeprosessen benyttet jeg meg av funksjonen “avansert søk” som gjorde at jeg kunne avgrense søkeordene og utgivelsesårene jeg ønsket å finne resultater fra, samt avgrense søket til kun fagfelleverderte artikler. I tråd med retningslinjene for bachelorstudiet var det viktig å finne relevante fagfelleverderte artikler som ikke var eldre enn 5 år gamle. I begynnelsen av søkeperioden ble det gjort flere ulike søk med stikkord innenfor temaet mitt. Her benyttet jeg først Oria og enkle søkeord som «etnisk minoriteter og barnevernet», «kulturelle utfordringer», «etnosentrisme» og «foreldreperspektiv».

Videre kom jeg frem til en mer spisset formulering: (barnevern ELLER barneverntjenesten)(foreldre)(innvandrere ELLER etnisk minoriteter ELLER flyktninger). Med disse søkeordene fant jeg en doktoravhandling som var svært relevant for problemstillingen min. Ut fra denne avhandlingen fant jeg en av de tre fagfelleverderte artiklene for oppgaven. Med disse søkeordene fant jeg i tillegg flere artikler som kunne bidra med teoretiske refleksjoner, perspektiver og faglig kontekst, men ikke nok til å basere oppgaven min på.

På grunn av at temaet er svært lite forsket på fant jeg ikke flere artikler som var relevante nok for oppgaven min. Neste steg i søkeprosessen gikk da ut på å lete etter engelske artikler. Det ble gjort systematiske søk i Oria med engelske søkeord som “ethnic minorities”, “immigrants”, “parents” og “child welfare system”. Disse søkene ga lite resultater og jeg forsøkte dermed en annen søkeprosess i databasen Google Scholar. Ved å bruke kombinasjonen (ethnic minorities)(immigrants)(child welfare)(perceptions) i Google Scholar, fant jeg en artikkel av MJ Tembo som min veileder først tipset meg om. Senere fikk jeg

tilsendt hele doktoravhandlingen på mail fra veileder, noe som virkelig hjalp meg til å pusle sammen bitene av hvordan denne oppgaven skulle se ut. Ut fra denne avhandlingen fant jeg til slutt de to siste vitenskapelige artiklene. Som nevnt var det utfordrende å finne litteratur om dette temaet, derfor har jeg valgt å benytte to artikler med samme forfatter.

Gjennom filtrering av søk kom jeg frem til følgende artikler jeg ønsker å bruke i oppgaven:

1. Negotiating deficiency: Exploring ethnic minority parents' narratives about encountering child welfare services in Norway (Fylkesnes, Iversen & Nygren, 2018)
2. Navigating emotions in child welfare: Immigrant parents' experiences and perceptions of involvement with child welfare services in Norway (Tembo, 2020)
3. Governing the family: immigrant parents' perception of the controlling power of the Norwegian welfare system (Tembo, Studsrød & Young, 2020)

Alle de valgte artiklene går inn på temaet om etniske minoritetsforeldres opplevelser og erfaringer med barnevernet. Med tre forskjellige kilder til ulike informanter opplevde jeg at jeg kunne få mye informasjon og grundig gjennomgang av foreldres oppfatninger. De tilfører likevel ulike perspektiver, da Tembo også inkluderer hvordan foreldres møte med barnevernet justerer deres emosjonelle reaksjoner, i tillegg tar hun for seg barnevernets maktbruk og en opplevelse av å være forelder i en bred velferdskontekst. Jeg tar utgangspunkt i de vitenskapelige artiklene, men artiklene er basert på doktoravhandlingen til både Fylkesnes (2018) og Tembo (2020) og derfor tar jeg med informasjon fra hele avhandlingen. Denne informasjonen blir brukt som et bakteppe i drøftingen av artiklene og de teoretiske perspektivene.

For å få en oversikt over alle artiklene har jeg valgt å lage en oversiktstabell. Dette kan være en god måte å sortere funnene på i tillegg til å oppsummere alt i ett dokument (Aveyard, 2018, s.137). Slik kan man lettere se likheter og ulikheter i artiklene, samt finne sentrale temaer som går igjen eller skiller seg ut. Gjennom en tematisk analyse kunne jeg identifisere ulike temaer som var sentrale for artiklene (Aveyard, 2018, s.141-142). Ved å grundig gjennomgå konklusjonsdelen i alle artiklene fant jeg til slutt hovedpunktene, og ved å analysere dem først

individuelt og dermed sammenligne dem, fikk jeg et helhetlig bilde rundt problemstillingens tema.

Tabell 2:

Forfatter og årstall	Tittel	Formål/ forskningsspørsmål	Utvalg	Sentrale temaer
Fylkesnes, Iversen & Nygren (2018)	Negotiating deficiency: Exploring ethnic minority parents' narratives about encountering child welfare services in Norway	Forskningsspørsmål: På hvilke måter posisjonerer institusjonelle praksiser etniske minoritetsforeldre som "mangelfulle" og hvordan blir denne posisjonen forstått, forhandlet om og utfordret i foreldrenes fortellinger?	11 foreldre	Etnisk minoritetsforeldre beskrevet som "mangelfulle", intensivt foreldreskap, deltakelse, ekspertkunnskap, middelklasseperspektiv, frykt, konstruere et mangelfullt barnevern
Tembo (2020)	Navigating emotions in child welfare: Immigrant parents' experiences and perceptions of involvement with CWS in Norway	Forskningsspørsmål 1: Hvilke emosjonelle erfaringer har innvandrereforeldre i møte med barneverntjenesten, og hva forårsaket disse følelsene? Forskningsspørsmål 2: Hvordan styrer innvandrereforeldre deres egne emosjoner og erkjenner barnevernarbeideres emosjonelle forventninger?	10 foreldre/familier	Forelders emosjonelle opplevelser med barneverntjenesten, immigranter, migrasjonsrelaterte faktorer, traumer, stereotypi, stigmatisering,
Tembo, Studsrød & Young (2020)	Governing the family: Immigrant parents' perceptions of the controlling power of the		15 familier	Forelders oppfatning, immigranter, styring, det norske velferdsystemet, barnevernets kontrollmandat, stigmatisering, avmakt, skadende hjelp

	Norwegian welfare system			
--	-----------------------------	--	--	--

4.5 Presentasjon av forskningsartiklene

I dette kapittelet skal jeg presentere et kort sammendrag av de tre utvalgte forskningsartiklene der jeg trekker frem de mest sentrale temaene som blir relevant for denne oppgaven.

Artikkel 1 - Negotiating deficiency: Exploring ethnic minority parents' narratives about encountering child welfare services in Norway av Fylkesnes, M., Iversen, A.C og Nygren, L. (2018)

Sammendrag: Artikkelen tema omhandler foreldres erfaringer om mangelfull kunnskap og ferdigheter. Disse "manglene" relateres til ulike utfordringer foreldre erfarer i møte med barneverntjenesten, samt forhandlingsstrategier foreldrene anvender for å utfordre det Fylkesnes (et al, 2018) beskriver som en "mangelposisjon" ("deficiency positioning"). Det undersøkes hvordan denne posisjonen påvirker samarbeid og mulighet for deltakelse mellom innvandrerforeldre og barneverntjenesten. Artikkelen presenterer fire narrative temaer: 1) lære foreldreskap (learning to parent), 2) utfordre ekspertkunnskap (contesting expert knowledge), 3) lære klienskap (learning to client) og 4) konstruere et mangelfullt barnevern (constructing CWS deficiency). Artikkelen nevner også et konsept om intensivt foreldreskap (intensive parenting) hvor kunnskap om gode omsorgsegenskaper bestående av ekspertkunnskap, barnesentrisk holdning og dialogbasert omsorg. Dette står som motsats til dårlige omsorgsegenskaper fra innvandrernes hjemland preget av en taus, intensiv og autoritær oppdragelsesstil. Godt foreldreskap sammenlignes med norske verdier, praksiser og ekspertkunnskap, og artikkelen påpeker hvordan de norske normative kunnskapene plasserer innvandrerforeldre i en mangelposisjon hvor foreldreskapet knyttes til deres etniske minoritetsbakgrunn. Videre påvirker denne posisjonen mulighet for lik deltakelse i samfunnet og barnets behov blir tolket ut ifra universale perspektiver og standardiserte maler uten å ta hensyn til kulturell bakgrunn og individuelle behov. Det trekkes frem faktorer som barneverntjenestens kulturkompetanse og knappe ressurser, samtidig som sosioøkonomiske

forhold skaper sårbarhet, ulikhet, marginalisering og diskriminering av etnisk minoritetsfamilier.

Artikkel 2 - Navigating emotions in child welfare: Immigrant parents' experiences and perceptions of involvement with CWS in Norway av Tembo, M.J. (2020)

Sammendrag: Denne artikkelen utforsker innvandrerforeldres emosjonelle erfaringer i møte med den norske barneverntjenesten, og hvordan foreldrene tolket betydningen av disse emosjonene i deres saker. Erfaringene innhentet i denne studien viser hvordan migrasjonsrelaterte faktorer (pre-existing migration-related factors) påvirket samhandlingen og deres emosjonelle reaksjoner i møte med barneverntjenesten. Tidligere erfaringer som følge av flukt eller andre migrasjonsrelaterte årsaker bar preg av traumatiske opplevelser og sterke negative følelser om seg selv og omverdenen. Selv om slike faktorer ikke nødvendigvis var en foranliggende eller medvirkende årsak i deres tilknytning til barnevernssakene, påvirket det likevel foreldrenes inntrykk av barneverntjenesten. I tillegg belyser artikkelen foreldres opplevelse av flere stressmomenter i barnevernets praksis, blant annet stereotypi, stigmatisering, mange saksbehandlere å forholde seg til, og hvordan akuttsaker og omsorgsovertakelser trigget deres emosjonelle opplevelser. Foreldre opplever å måtte justere sine egne emosjoner (navigating emotions) avhengig av hvem de møter og hvordan de ulike saksbehandlerne tolker foreldrenes emosjonelle reaksjoner. Erfaringene viser at sinne og motstand resulterte i kraftige sanksjoner, og ulike strategier ble derfor brukt til å justere deres emosjonelle reaksjoner overfor barneverntjenesten og hvordan reaksjonene potensielt kunne bli tolket. Her ser vi at foreldre til slutt utviklet ulike forsvarsmekanismer for å skjule deres reelle følelser i frykt for å bli tolket som dårlige foreldre.

Artikkel 3 - Governing the family: Immigrant parents' perceptions of the controlling power of the Norwegian welfare system av Tembo, Studsrød og Young (2020)

Sammendrag: Artikkelen undersøker hvordan innvandrerforeldre opplever den kontrollerende makten i det norske velferdssystemet. Det fokuseres på erfaringer mellom innvandrerforeldre og barneverntjenesten, men funnene inkluderer et bredere perspektiv og en oppfatning av barneverntjenesten, det norske velferdssystemet og samfunnet som en helhetlig kontekst.

Tembo et al.,(2020) anvender Foucaults (1977) styringsmentalitet (governmentality) til å forstå foreldrenes opplevelser og følelsen av å bli overvåket og kontrollert av samfunnet og velferdssystemet. Studiens resultater omfatter fire temaer: 1) følelsen av å bli kontrollert (feeling controlled), 2) følelsen av å bli stigmatisert (feeling stigmatised), 3) følelsen av avmakt (feeling disempowered) og 4) opplevelser av skadende hjelp fra barneverntjenesten (perceptions of damaging help from CWS). Foreldrene tolket velferdssystemets rolle som kontrollerende og påtrengende, samtidig som de opplevde en offentlig gransking av oppdragelsen hvor potensiell vold og misbruk skulle avdekkes i blant annet skole, helsesektor og barneverntjeneste. I tillegg opplevde foreldrene å bli stigmatisert og diskriminert ut i fra en generell oppfattelse av at innvandrere forsømmer og neglisjerer barna sine. På grunn av disse antakelsene opplevde foreldrene seg mer overvåket enn i saker som omhandlet etnisk norske foreldre, noe som førte til en følelse av avmakt. Samtidig opplevde foreldrene en myndiggjøring av barna og en undergraving av deres foreldreskap.

4.6 Studiens troverdighet

Det kreves pålitelighet for å sikre god kvalitet i forskningen. Dette handler om at arbeidet en har funnet er til å stole på og er relevant (Dalland, 2020, s.58). Det vil si at funnene i denne oppgaven må være gyldige og på bakgrunn av søkemetodikken skal dette ivareta studiens reliabilitet. De fagfelleverderte artiklene sikrer at kildene som tas i bruk er av høy kvalitet og samtidig innfrir kriteriene for denne oppgaven.

Dalland (2020) beskriver to sider ved kildekritikk, hvor den ene omhandler litteratursøking som best belyser problemstillingen, og den andre siden ved kildekritikk skal gjøre rede for litteraturen som brukes i oppgaven. Forskerens grundige begrunnelse for den valgte litteraturtypen er betydelig for oppgavens troverdighet og faglighet, og en må kunne verifisere at opplysningene i litteraturen er gyldige (Dalland, 2020, s.143).

I denne oppgaven er det forsøkt å være grundig i litteratursøket ved å inkludere kriterier som skal hjelpe meg til å besvare problemstillingen på best mulig måte. Det er blitt valgt ut 3 fagfelleverderte artikler til å belyse problemstillingen og for å kunne velge disse var det nødvendig å være kildekritisk. Samtidig var det viktig å avgrense søket for å finne artikler som nylig var forsket på, da barnevern- og sosialfaget stadig er i utvikling. Gjennom arbeidet

var det også nødvendig å bevisstgjøre meg selv for subjektive meninger om temaet, slik at oppgaven besvares fra et nøytralt utgangspunkt.

Jeg har noen ganger tatt i bruk faglitteratur og pensum som sekundærkilder i oppgaven, noe som innebærer at teksten er bearbeidet og formidlet av en annen forfatter enn den opprinnelige (Dalland, 2020, s.73). Ved bruk av sekundærkilder er det svært viktig med kritisk refleksjon over den opprinnelige påstanden som blir formidlet, da personen som tolket teksten kan ha endret den originale tanken eller påstanden. Dette kan dermed påvirke troverdigheten av det som blir presentert i oppgaven, men ved grundig kritisk refleksjon har jeg forsøkt på best mulig måte å gjengi den originale forfatteren.

De fagfellevurderte artiklene er basert på empirisk forskning av innvandrerforeldres opplevelser og erfaringer. Validiteten er ikke sterk nok til å kunne generaliseres til å gjelde alle innvandrerforeldre, men resultatet vil bidra til en bedre forståelse av etniske minoriteter og innvandrerforeldre, samt støtte allerede eksisterende empiri som igjen kan skape nye tankemønstre. Videre kan dette føre til større troverdighet og drøfting av en ny type praksis (Aveyard, 2018, s.6).

5. Diskusjon av funn

I dette kapittelet skal jeg nærmere diskutere funnene i de vitenskapelige artiklene. Jeg vil også drøfte ulike aspekter ved problemstillingen ut ifra de teoretiske perspektivene. Første del av oppgaven vil dreie seg om kultur og ulike forståelser knyttet til begrepene kulturalisering, kultursensitivitet og kulturkompetanse, samt hvilken betydning dette har i samhandling med innvandrerforeldre. Videre skal jeg gå inn på foreldres opplevelse av mistillit og avmakt, og samtidig drøfte årsaken til disse opplevelsene, i tillegg til hvordan foreldre opplever hjelpen som mottas av barnevernet. Til slutt vil jeg trekke inn hvordan etniske minoriteter oftere er utsatt for sosial ulikhet og skape forståelse rundt årsakene til dette.

5.1 Kultur som forklaringsmodell

Tidligere forskning viser til barnevernets arbeid med etniske minoritetsfamilier og deres erfaringer av barneverntjenesten (Rugkåsa et al., 2015; Fylkesnes et al., 2017; Berg et al.,).

Forskningen fokuserer på utfordringer og faktorer som kulturelle forskjeller, migrasjon, språk, oppdragelsesstil, rasisme og fordommer som preger den sosiale praksisen. Vi har tidligere sett på at sosialarbeidere og barnevernet har en tendens til å overfokusere på kultur, og særlig i møte mellom etniske minoriteter og barnevernet forsøkes det å finne forklaringsmodeller for å lettere forstå andre kulturer. I tillegg ignoreres kulturelle aspekter som skaper flere utfordringer i denne samhandlingen, og det dukker opp et spørsmål om vi egentlig vet hva kulturforskjeller faktisk betyr i møte mellom etnisk minoriteter og barneverntjenesten.

5.1.1 Kulturalisering som årsak, eller virkning?

Kulturaliseringsbegrepet gir oss en forståelse om at kulturelle forhold ofte blir brukt som årsaksforklaring i ulike konflikter som oppstår med etniske minoriteter og innvandrere. Situasjoner eller problemer fortolkes altså gjennom generaliserte forståelser av kultur (Rugkåsa et al., 2017, s.55). I tilfeller hvor majoritetsfamiliers problemer blir forstått som blant annet rusproblematikk, fattigdom eller psykisk helse, kan det i minoritetsfamilier ofte bli tolket som et uttrykk for kulturelle forskjeller.

I artikkel 1 viser Fylkesnes et al., (2018) til eksempler om innvandrerfamiliers hverdagsutfordringer preget av dårlig økonomi og stort omsorgsansvar som ofte mister fokus og situasjoners kompleksitet velges bort. Med kulturalisering blir det ikke tatt hensyn til hvordan kulturelle, sosiale og strukturelle forhold samhandler og påvirker hverandre, som til sammen skaper kompleksitet i sosiale problemer (Rugkåsa et al., 2017, s.61). Slike kulturelle forklaringsmodeller kan bidra til å skape et skille mellom oss og «de andre», og i samhandlingen mellom etniske minoriteter og barnevernet kan disse holdningene skape utfordrende utgangspunkt for tillitt og samarbeid.

Kompleksiteten i sosiale problemer hos etnisk minoriteter kan relateres til Frasers (2009) rettferdighetsteori hvor kulturelle mønstre påvirker sosial rettferdighet. En av de distinkte formene for urettferdighet i samfunnsstrukturer omhandler kulturelle urettferdighet, og oppstår når disrespekt kategoriserer enkelte sosiale grupper til en lavere verdi enn andre (Fylkesnes, 2018, s.8). Dette forekommer av prosesser som usynliggjøring, krenkelser og kulturell dominasjon, og hindrer like muligheter for deltakelse. Ved å overfokusere på kulturelle årsaksforklaringer vil slik form for urettferdighet forsterkes, og minoritetsfamiliers særegne hverdagsutfordringer miste fokus.

Kulturalisering skjer når kultur behandles som ett aspekt i stedet for en dynamisk kompleksitet i menneskers liv, og får særlig betydning dersom tilnærmingen utføres i praksis. Hvis en tar utgangspunkt i en familie, kan en på den ene siden risikere å ikke oppfatte problemer når særtrekk behandles som kulturelle og ikke som noe spesielt ved den konkrete familien (Rugkåsa et al., 2015). Samtidig kan en på den andre siden risikere å behandle kulturelle særtrekk som problemer som skal løses, når gitte kulturelle normer tillegges som særtrekk ved familien i stedet for aspekter ved deres kulturelle identitet.

Komplekse saker kan likevel forstås bedre og mer praktisk håndterbar, da kulturalisering kan bidra til orden og oversiktighet. Samtidig kan kulturalisering bidra til å skape avstand og forsterke annengjøring og stereotyper, som igjen kan føre til diskriminering og rasisme (Rugkåsa et al., 2015). Likevel kan frykt for å kulturalisere føre til avkulturalisering hvor vi tolker en situasjon uten å ta hensyn til kulturelle aspekter, noe som fører til at det komplekse samspillet mellom kultur og sosial struktur reduseres (Rugkåsa et al., 2015). Det kreves derfor en refleksiv posisjon i sosialt arbeid som må inkludere kritiske analyser av barnevernets praksis og komplekse maktdynamikker, samt få en nyansert forståelse gjennom en kontekstuell tilnærming der kultur er en av flere dimensjoner i den enkeltes liv. Slike maktdynamikker vil også ha stor påvirkning på hvordan barnevernet oppfattes. Dette vil jeg diskutere mer i punkt 6.2.

5.1.2 Hvordan forstå kultursensitivitet og kulturkompetanse i møtet med innvandrerforeldre

Alle de utvalgte vitenskapelige artiklene skildrer innvandrerforeldres erfaringer og opplevelser av barneverntjenesten (Fylkesnes et al., 2018; Tembo et al., 2020). Da mye omhandler barnevernets kontroll og beslutningsmyndighet over familiene, ser vi også at mange av utfordringene i samhandlingen bærer preg av lite kompetanse og sensitivitet i forhold til foreldrenes kulturelle bakgrunn. Dette kan igjen påvirke samarbeid og tillitt, i tillegg til foreldres opplevelser av barnevernet.

Manglende kunnskap og kompetanse kan føre til feilvurderinger, og både Berg & Paulsen (2021) og Weele & Fiecko (2020) peker på manglende kulturkompetanse i barnevernet og nødvendigheten av et kompetansehev. Forskning forteller oss at etniske minoriteter må møtes på en kultursensitiv måte med hensyn til ulike aspekter som påvirker ens liv, og dermed avgjør om samarbeidet med barnevernet kan skje på en god måte som begge kan nyttiggjøre

seg av. De vitenskapelige artiklene siterer foreldres erfaringer av et barneverns som ikke forstår deres situasjoner og utfordringer, og kultursensitivitet blir omtalt som en sentral del av utfordringene i dette samarbeidet.

Igjen finner vi kompleksiteten i begrepene kultursensitivitet og kulturkompetanse. Hvordan blir behovene til etnisk minoritetsgrupper ivaretatt og anerkjent av barnevernet? For lite vekt på kulturelle aspekter vil skygge over utfordringer hos minoritetsfamilier som nødvendigvis ikke forekommer hos majoritetsfamilier, som blant annet migrasjonsrelaterte faktorer, eller at minoriteter er mer utsatt for å havne utenfor samfunnet på grunn av lav sosioøkonomisk status. På den andre siden kan man tillegge kulturen for mye vekt og dermed overse avgjørende faktorer i vurderingen av barnets beste, i verste fall foreldres omsorgsevner eller lovbrudd på grunn av kulturforskjeller. Det finnes klare fallgruver ved begrepene og bevissthet og kjennskap til deres kompleksitet vil være svært viktig i samhandlingen mellom etnisk minoritetsfamilier og barnevernet, og i lys av ny barnevernslov kan vi trekke frem hvordan begrepene blir definert i forslaget.

Som nevnt i kapittel 3.3 understreker forslaget om ny barnevernslov viktigheten av en kultursensitiv praksis i barnevernet, og handler om hensynet til kulturell bakgrunn, kommunikasjon og hvordan dette påvirker beslutningen i vurderingen av barnets beste (NOU 2016:16, kap. 3.6.4.). Rugkåsa (2018) stiller seg derimot kritisk til om NOU'en indikerer en grense for hvor mye kultursensitivitet det skal tas hensyn til og hvordan disse grensene skal defineres. Slik det presiseres sier begrepet kun noe om hvordan barnevernet skal forholde seg til etniske minoriteter, og ikke noe om hvordan bevissthet og betydningen av majoritetens kultur påvirker denne samhandlingen.

Samtidig kritiseres også kulturkompetansediskursens manglende fokus på kompleksiteten ved begrepet, da utgangspunktet i tidligere forskning er basert på en essensialistisk, objektiv og statisk forståelse av kultur i stedet for å inkludere hvordan strukturelle og institusjonelle maktrelasjoner også kan påvirke individuelle utfordringer og behov (Rugkåsa, 2018). Dermed risikerer vi å usynliggjøre diskriminering ved å fokusere på forhold som for eksempel etnisitet, og i verste fall diskriminerende praksis blant strukturelle maktrelasjoner.

Konsekvensen av slike holdninger kan bli problematisk dersom den fører til en forståelse av at generell kunnskap om en viss kultur gjør at vi vet noe om enkeltindivider og deres behov.

Fylkesnes et al.,(2018) og Tembo et al.,(2020) viser i sin forskning til konsekvenser av en slik forståelse av kultur samtidig hvordan institusjonelle maktrelasjoner bidrar til foreldrenes følelser av avmakt og mistillit til barnevernet. Dette skal jeg diskutere i neste punkt.

5.2 Mistillit, frykt og avmakt

Artiklene viser innvanderforeldres gjennomgående frykt, mistillit og en opplevelse av avmakt i tillegg til lite kunnskap om barnevernet og deres praksis (Fylkesnes et al., 2018; Berg et al., 2017 & Tembo). Foreldre opplever å bli plassert i en mangelposisjon hvor disse manglene knyttes til deres etniske minoritetsbakgrunn. Barnevernets beslutningsmyndighet kan alene skape usikkerhet, og for etniske minoriteter og innvandrere som har lite kjennskap til norske systemer kan dette være svært skremmende. Dette kan igjen gjøre det vanskelig for barneverntjenesten å kommunisere på en god måte og skape tillit. Kunnskap om denne mistilliten og hvilken betydning makt har i profesjonsutøvelsen er derfor svært viktig, slik at man kan skape forståelse for hvordan barneverntjenesten kan møte disse utfordringene som oppstår med etniske minoritetsfamilier.

Da denne mistilliten hovedsakelig handler om kontakten med barneverntjenesten kan den også relateres til hele velferdssystemet. Ulik familiebakgrunn og kulturelle holdninger kan også være med å påvirke mistilliten, samtidig som barnevernet legitimerer inngrep i familiesituasjoner, ser vi et stort kulturelt skille fra foreldre som ikke kommer fra land med slike velferdsstrukturer. Vi må derfor forstå at deres opplevelse må knyttes til en bredere forståelse av å være forelder i en omfattende og kompleks velferdsstat.

5.2.1 Et innblikk i foreldres opplevelser og hvordan dette kan møtes

I artikkel 3 finner vi innvandereres erfaringer om det norske velferdssystemet og barneverntjenesten. Erfaringene om det norske velferdssystemet fremsto generelt sett positiv i form av høy skole standard og helsetjenester, men mistilliten oppsto i selve relasjonen med profesjonelle yrkesutøvere i de ulike tjenestene (Tembo et al, 2020, s.3). Her poengterer også Handulle og Vassenden (2021) i sin forskning at innvandrere og barn av innvandrere opplever en frykt for å bli oppfattet som dårlige foreldre i møte med skolen og barnehageansatte. Dette

ser vi også i artikkel 2 hvor konsekvensen av frykt for å bli rapportert til barneverntjenesten fører til at foreldre justerer deres emosjonelle reaksjoner og væremåter (Tembo, 2020).

Tembo et al (2020) knytter innvandrers relasjonelle mistillit for det norske velferdssystemet til mistillit i relasjonen med barneverntjenesten, og fant at selv om velferdssystemene skal bidra til gode levekår ble de oppfattet og tolket annerledes av mottakerne. Innvandrerforeldre opplevde en følelse av å bli overvåket, kontrollert, stigmatisert, umyndiggjort som foreldre, og i tillegg fikk en oppfatning av skadende hjelp fra barneverntjenesten (Tembo et al, 2020, s.5). Følelsen av å bli kontrollert kom hovedsakelig fra statlige instanser, men også innad i samfunnet og interaksjoner med fellesskapet, noe som resulterte i selvregulering av deres atferd for å forhindre negativ oppmerksomhet som videre kunne føre til kontakt med barneverntjenesten.

Innvandrerforeldre opplevde derfor å bli stigmatisert og oppfattet som mishandlende foreldre (Tembo et al, s.7). En opplevelse av avmakt og umyndiggjøring var svært annerledes sammenlignet med foreldrenes egen oppvekst, og en frykt for å bli rapportert til barnevernet påvirket foreldrenes forhold til barnet, noe som resulterte i frykt for å ta avgjørelser, disiplinere barna, og søke hjelp i skole og helsetjenester. Ved å sammenligne situasjonen med Honneths (1995) anerkjennelsesteori kan vi se at følelsen av å bli kontrollert, stigmatisert og fravær av tilhørighet i samfunnet vil svekke personens selvaktelse, og som konsekvens dannes et negativt bilde av oss selv og samfunnet. Opplevelsen av frykt kan også forbindes med foreldres frykt for å bli krenket, noe som kan påvirke egenverdi og hvordan foreldre opplever seg som deltakere i samfunnet.

Viktigheten av å oppnå anerkjennelse viser seg når en forsøker å danne relasjoner og utvikle en positiv identitet (Honneth, 1995, s.129). Samtidig kan Frasers (2009) rettferdighetsteori og definisjon av kulturell urettferdighet også relateres til foreldres opplevelser. Kulturell urettferdighet er en av tre distinkte formene for urettferdighet i samfunnsstrukturer som kommer frem i Frasers teori. Denne formen for urettferdighet oppstår når disrespekt kategoriserer enkelte sosiale grupper til en lavere verdi enn andre, og begrepet kan hjelpe oss til å forstå hvordan institusjonelt bestemte diskurser, tradisjoner, normer og regler plasserer deltakere i den sosiale interaksjonen (Fylkesnes, 2018, s.8).

Når vi ser hvordan slike prosesser diskriminerer, skaper usynliggjøring og hindrer like muligheter for deltakelse, kan vi skape en annerledes forståelse for å ta etniske

minoritetsfamiliers særskilte hverdagsutfordringer på alvor. Honneth (1995) sin teori belyser derfor viktigheten av å gå inn i relasjonen med respekt og anerkjennelse for minoritetsfamiliers kultur og situasjon for å forhindre negative oppfattelser. Dette vil igjen bygge et bedre grunnlag for en positiv relasjon og tillit. Slik kan man forstå hvordan negative oppfattelser opprettholder mistillit, frykt og avmakt på grunn av krenkelser, og derav viktigheten av å utøve sosialarbeiderrollen på en anerkjennende måte.

Arbeid med mennesker vil alltid være preget av subjektive følelser, og kommer særlig godt frem når en står overfor holdninger, verdier eller oppdragelsesstiler som står i strid med våre egne. Mellom egne forforståelser, kulturelle koder og en profesjonell hjelperolle, skal man forsøke å utøve profesjonalitet og anerkjenne at alle mennesker har behov for likeverd. Likevel kan det oppstå spenning mellom likebehandling og forskjellsbehandling av etniske minoriteter samtidig som en opplever spenning mellom hjelper og kontrollør (Fylkesnes, 2018). Verdier og holdninger påvirkes ulikt avhengig av hvilken erfaring en innehar, og gjennom dialog og kommunikasjon kan en sette seg inn i andres perspektiv og forståelse av erfaringene, som igjen kan resultere i en anerkjennende relasjon.

5.2.2 Foreldres opplevelser av skadende hjelp fra barneverntjenesten

Gjennom dette temaet vil jeg gå direkte inn på kontakten med barneverntjenesten selv om temaet også kan relateres til et bredere velferdsperspektiv. I artikkel 3 fant Tembo et al (2020, s.8) at foreldres egne erfaringer og rykter lente seg mot en opplevelse av et kontrollerende barnevern med makt til å fjerne barn fra familien, og dermed en opplevelse av skadende hjelp fra barneverntjenesten.

“It was the biggest mistake of my life to ask them for help.. I regret ever going there.. They just want to control me. The help turned into my nightmare when I was told I was under investigation and could lose my child” (Informant i Tembo et al, 2020, s.8).

Utdraget er fra en informant i artikkel 3 og uttrykker hjelpeløshet og en kontrollerende barnevernpraksis. Det viste seg at foreldre hadde lite kunnskap om barnevernet og deres praksis. Grunnet lite kunnskap blir også terskelen for å be om hjelp betydelig mindre (Tembo et al, 2020, s.8). Dette ser vi er gjennomgående i alle 3 artiklene og innvandrereforeldre opplever å få lite informasjon om norske velferdssystemer, barnevernets praksis og hva kontakt med ulike instanser innebærer. I artikkel 1 finner vi eksempler fra det 4 narrative

temaet: «Constructing CWS deficiency», hvor foreldre uttrykket at manglende informasjon, forståelse og råd fra barnevernet førte til negative konsekvenser for foreldre og barna (Fylkesnes et al., 2018, s.2). Samtidig som foreldre forstår at barnevernet er en hjelpeinstans blir opplevelsen likevel preget av en oppfatning av at barnevernet i stedet dikterer hvilken hjelp foreldre burde få og ikke hva foreldre føler de trenger å få, og dermed dannes en negativ oppfattelse av hjelpen. Ifølge foreldrene oppleves det at barnevernsarbeiderne ikke forstår familiens behov, men i stedet handler på vegne av egen ekspertise, holdninger og verdier.

Det fremkommer i artikkel 3 at foreldrene følte avmakt og ekskludering i hjelpeprosessen, både fra barneverntjeneste og velferdssystemet som en helhet. Foreldres egne kunnskaper om oppdragelse ble tolket som mangelfull og en følelse av negativ hjelp preger store deler av møtet med barneverntjenesten. En norsk oppdragerstil kan oppfattes svært barnesentrisk med fokus på autonomi og dialog, noe som står i strid med foreldres egen oppvekst og setter spørsmål til deres verdigrunnlag i beslutninger som angår barnet (Fylkesnes et al., 2018; Tembo et al., 2020). Det oppstår derfor en frykt for rapporteringer til barneverntjenesten og omsorgsovertakelse dersom foreldre ikke samarbeider eller følger barnevernets råd. Forståelsen av hvilken betydning makt har i slike situasjoner blir derfor svært sentral, og makt bør utøves på en støttende og mer diskrete måte for å forhindre autoritære holdninger.

Tembo et al (2020) sin skildring av Foucaults maktforståelse belyser at å utøve makt ikke nødvendigvis vil si at det er behov for tvang, da makt kan bli utøvd gjennom mekanismer som påvirker endring. Likevel må man forstå at barnevernet og velferdssystemet utøver en form for kontroll og inngripende makt hvor foreldre opplever seg overvåket, som igjen kan føre til forsvarsstrategier der foreldre blant annet forsøker å skjule eller endre atferden i offentligheten (Fylkesnes et al.,2018; Tembo et al.,2020). Her må vi forstå at maktspektet inkluderes i all interaksjonen mellom mennesker, og makten som utspiller seg er avhengig av hvordan vi forstår samspillet mellom følelser, tanker, atferd og reaksjoner, som igjen vil påvirke potensialet vårt til å påvirke interaksjonen (Sewpaul, 2013). Dette viser viktigheten av en bevisstgjøring rundt hvordan sosiale elementer, kjønn eller etnisitet kan påvirke premisset for tillit.

5.2.3 Emosjonelle justeringer som konsekvens av et lite sensitivt barnevern

Vi finner på den andre siden også eksempler av positive opplevelser i møtet mellom barneverntjenesten og innvandrerforeldre i de vitenskapelige artiklene. Informanter i artikkel 1 som selv hadde indentifisert mangler i omsorgen og bedt om hjelp fra barneverntjenesten opplevde møtet som nyttig og hjelpsomt (Fylkesnes et al, 2018). Dette ser vi eksempler på gjennom et utdrag av informantens eget sitat:

«...when we are grown up, the father decides everything. The mother decides. The grandmother decides. I don't like this about my culture. But in Norway, it is not like that. When he is a child, you will help him. Also, when he grows up, [you will help him], but he does not need that. You are open. That is not how it was for me [in my culture]. I like this culture best» (Informant i Fylkesnes et al.,2020, s.199).

Informantenes verdier og holdninger samsvarte ofte med den norske kulturen og den norske oppdragelsesstilen, hvor en dialogbasert, barnesentrisk metode følte riktig i motsetning til hjemlandets oppdragelsesstil. Erfaringene og kontakten med barnevernet opplevdes positiv og myndiggjørende. Disse eksemplene inngår i et av artikkel 1 sine narrative temaer; «Learning to parent», og omhandler å tilegne seg nye egenskaper i tråd med det Fylkesnes et al.,(2018) kaller intensiv foreldreskap (intensive parenting). Kunnskapsgrunlaget baseres på norske verdier og omtaler den norske oppdragelsesstilen som «den riktige måten», i motsetning til hjemlandets oppdragelsesstil som «den gale måten».

Samtidig ser vi tilfeller hvor veiledning og ekspertkunnskaper oppleves som en selvfølghet innvandrerforeldre skulle følge, og diskusjon og forhandling ble sjelden møtt. Foreldre som ikke resonerte med de norske verdiene opplevde seg nedverdige, misforstått og marginalisert (Fylkesnes et al.,2018, s.200). Barnevernets fokus ble derfor å instruere foreldre til å utøve omsorg ut ifra norske omsorgsstandarder i stedet for å fremme kommunikasjon og tillit. Her ser vi også fallgruven for normer om ekspertkunnskap hvor «de riktige» verdiene hemmer den relasjonelle samhandlingen med innvandrerforeldre.

Vi ser også foreldrenes behov for å opptre rolig og samarbeidende i frykt for å komme i konflikter med barnevernet. Dette ser vi i artikkel 2, hvor foreldre justerer deres emosjonelle reaksjoner og væremåter for å unngå negativ oppmerksomhet fra samfunnet, slik at de ikke blir rapportert til barnevernet (Tembo, 2020). Slike opplevelser kan vi se gjennom et utdrag i artikkel 1:

«When I got a lawyer, she told me: “When you talk to CWS, however difficult your situation is and they don't believe you, you have to be calm. You have to talk slowly” and so on. Because where I come from, if you speak honestly you should express that. You can't talk about things that are emotional if you talk like this (displaying a serious, motionless facial expression), like you don't show emotions» (Informant i Fylkesnes et al., 2018, s.200).

«I was so angry, I was shouting and criticising her . . . She [the caseworker] threatened to take my children because I criticised her. Then, my husband said we should just do as they say so they would not take our children. Because if we criticise them, they would do anything» (Informant i Tembo, 2020, s.9).

Gjennom disse eksemplene kan vi se hvordan foreldres oppfattelse av hvordan de skal oppføre seg i møte med barneverntjenesten bidrar til endring i atferd og skjuling av emosjonelle opplevelser. Slik vi ser disse holdningene utspiller seg, kan diskriminering og annengjøring av etniske minoriteter blant majoritetsbefolkningen resultere i justering av synlige kulturelle holdninger og uttrykk i offentligheten. Vi har også sett på kulturaliseringsbegrepet og kultursensitivitet og konsekvensen av slike **ensformige** holdninger. Foreldres opplevelser av å justere sine emosjonelle reaksjoner er avhengig av hvordan de blir møtt av barneverntjenesten. Erfaringer viser at motstand og sterke følelser blir møtt med sterke sanksjoner i stedet for forståelse.

Det finnes selvsagt solskinnshistorier og barnevernspedagoger som opptrer på en støttende og forståelsesfull måte. Men basert på erfaringene i artiklene opplever innvandrerforeldre hovedsakelig mistillit og frykt i møtet med barneverntjenesten. Slik kan positive innstillinger fra foreldre også tolkes som tillærte forsvarsstrategier og ikke nødvendigvis en opplevelse av tilhørighet og forståelse (Fylkesnes, 2018); Tembo, 2020).

Artiklene forteller oss at barneverntjenesten tar lite hensyn til blant annet migrasjonsrelaterte årsaker og livsstilsituasjon som følge av lav sosioøkonomisk status. Jeg vil i neste punkt diskutere hvordan man kan forstå innvandrerforeldres synspunkt ut i sammenheng med deres utsatte posisjon for sosial ulikhet i samfunnet

5.3 Sosial ulikhet

Vi har nå fått et innblikk i innvandrerforeldres erfaringer i møte med barnevernet og hvordan denne hjelpen oppleves. Foreldres opplevelser innebærer også et behov for å skjule kulturelle uttrykk, emosjoner og personlig atferd i frykt for majoritetens og barnevernets oppfattelse av

dem. Jeg ønsker til slutt å diskutere ulike aspekter som fører til sosial ulikhet, og knytte dette opp mot innvandrerforeldres posisjon i samfunnet.

På bakgrunn av vår forståelse for sosioøkonomisk status er det problematiserende å forsvare et kulturaliserende synspunkt for innvandrerfamiliers utfordringer i samhandlingen med barneverntjenesten. Utfordringene er ofte en konsekvens av flere nivåer i en kompleks situasjon, og som nevnt i kapittel 2 ser vi at innvandrere ofte er utsatt for dårligere levekår enn resten av befolkningen. Dette kan fremkomme av deres utgangspunkt for sysselsetting, belastede boområder, store familier eller er alene med omsorgen over barna, noe som igjen kan føre til marginalisering. Videre kan disse aspektene knyttes til spørsmålet om hvorfor innvandrerbarn er overrepresentert i barnevernet. Vi har tidligere sett i kapittel 2.3 at selv om norske velferdsordninger har som hensikt å motvirke skjevfordeling i samfunnet øker likevel forskjellene, og vi ser at forholdet mellom teori og praksis kan bli skjevt i dette tilfellet. Dette kan også knyttes opp mot sosioøkonomiske faktorer der både kulturelle og normative faktorer må tas i perspektiv for å kunne oppnå sosial rettferdighet. Herav viktigheten av å forstå ulike sosioøkonomisk status.

Fylkesnes et al (2015, s.22) forklarer at forskjeller blant minorites- og majoritetsfamilier ofte kan knyttes til sosioøkonomisk status, og påpeker at sosial ulikhet kan fremkomme av symbolsk og kulturell urett og økonomiske marginaliseringsprosesser. Videre ser vi i artikkel 1 at kulturelle konsepter i intensivt foreldreskap, samt byråkrati og økonomiske strukturer, bidrar til mekanismer for marginalisering av innvandrerforeldre i møte med barneverntjenesten (Fylkesnes et al., 2018, s.17). Med dette kan vi forstå hvordan marginalisering og konstruksjoner av fordommer blir opprettholdt av samfunnets strukturer.

Igjen kan vi trekke inn Frasers (2009) rettferdighetsteori og knytte kulturell urettferdighet opp mot innvandrers posisjon i samfunnet. Man kan se at økonomiske og kulturelle mønstre samhandler og forsterker hverandre, som videre kan knyttes til barn og foreldres utfordringer ved deltakelse på grunn av økonomiske ressurser (Fylkesnes, 2018, s.9). Fra innvandrerbarn og foreldres perspektiv hemmer deres økonomiske ressurser muligheten for deltakelse, og kan derfor bli tolket som en konsekvens ut ifra kulturelle mønstre. Tid og ressurser kan også spille inn når barneverntjenesten møter utfordringer som høy saksmengde, tolk, begrenset tid og utfordringer i å samle nok informasjon om familien, og kan dermed bli særlig avgjørende i arbeidet med etniske minoriteter og innvandrere. Slike ressursknappheter og kulturelle

mønstre kan derfor skygge for innvandrers særskilte situasjon og som konsekvens hemme deres mulighet for deltakelse.

Vi kan også trekke inn Honneths anerkjennelsesteori for å forstå innvandrerforeldres utsatte posisjon for sosial ulikhet. Fraser (2003) kritiserer derimot Honneths manglende fokus på de kollektive aspektene ved ulike samfunnsbetingelser, og at anerkjennelse må ses i sammenheng med den økonomiske struktureringen av samfunnet som skaper sosial urettferdighet. Som konsekvens kan denne organiseringen bli fortolket som prosesser av kulturell disrespekt, og at diskriminering og urettferdig fordeling av ressurser opprettholder den sosiale ulikheten (Fylkesnes, 2018). Samtidig legger Fraser for liten vekt på betydningen og opplevelsen av krenkelser og hvordan dette uttrykkes i den intersubjektive relasjonen. Fraser (2003) og Honneth (2003) belyser derimot flere synspunkter på hvordan kulturforskjeller kan påvirke samarbeid, relasjon og autonomi gjennom stigmatisering og manglende anerkjennelse. Organiseringen av ulike samfunnsstrukturer spiller derfor en sentral rolle i opprettholdelse av stigmatiserende praksis og diskriminering av etniske minoriteter og innvandrere.

Med dette kan vi forstå hvordan innvandrerforeldres mistillit i relasjon med barnevernet er avgjørende for samarbeidet. På bakgrunn av dette blir kulturaspektet problematisert som en konsekvens for utfordringer, krenkelser og manglende anerkjennelse for blant annet egen kultur, verdier og oppdragelsesstil. Både anerkjennelsesteorien og rettferdighetsteorien skaper viktige perspektiver til tross for kritikken, da teoriene aktualiserer viktigheten av å møte innvandrerforeldre på en anerkjennende måte for å skape en god relasjon, samtidig som en forståelse av hvordan samfunnsstrukturer påvirker innvandreres like muligheter for deltakelse vil være avgjørende for vurderingen av foreldres livssituasjon, omsorgsevne og barnets beste.

6. Avslutning

I lys av problemstillingen er det tydelig at innvandrerfamiliers erfaringer og opplevelser med barnevernet er preget av mistillit og en følelse av avmakt. Justeringer av kulturelle uttrykk og emosjonelle reaksjoner blir anvendt som forsvarsstrategier som konsekvens av et diskriminerende og lite sensitivt barnevern. Samfunnsstrukturelle, personlige og relasjonelle faktorer er alle avgjørende for konstruksjon og opprettholdelse av mistillit. Disse faktorene kan støttes av både Frasers rettferdighetsteori, Honneths anerkjennelsesteori og kulturaliseringsprosessen og betydningen av makt i profesjonsutøvelsen. Kultursensitivitet og kulturkompetansediskursen preger forståelsen av en velferdstjeneste som idealiserer barnets beste, men samtidig opprettholder systemer som diskriminerer og marginaliserer innvandrerfamilier og deres oppdragelsesmetoder. Stereotyper, fordommer og diskriminering opprettholder fremdeles systemer for frykt og mistillit og innvandrerfamilier står i fare for å bli frarøvet muligheten for lik deltakelse i samfunnet og nødvendig hjelp fra ulike velferdstjenester.

En god relasjon bør være en stor motivasjon for å opparbeide innvandrerforeldres oppfattelse av barnevernet, samtidig som en anerkjennende kommunikasjon skaper rom for å dele erfaringer og opplevelser om hvordan barnevernet blir oppfattet. Diskusjonen av funnene viser at flere innvandrerfamilier opplever et barnevern som marginaliserer, og bruker egne ekspertkunnskaper og verdigrunnlag i møtet med andre. Diskusjonen viser også at sosioøkonomiske og samfunnsstrukturelle faktorer plasserer innvandrerfamilier i disse marginaliserte posisjonene, og derfor hindrer innvandrers like muligheter for deltakelse. Alt kan heller ikke tolkes som kultur, og utfordrende samhandling med innvandrerforeldre trenger ikke nødvendigvis å bli forklart ut ifra kulturelle aspekter, men er heller viktig informasjon for å skape en forståelse rundt familiens særegne situasjon. Fokuset på kultur kan ikke overskygge den grunnleggende kunnskapen, men integreres i en kultursensitiv praksis.

Presenterte teorier kan brukes som nyttige verktøy for å skape et mer forståelsesfullt og anerkjennende handlingsrom, og en kulturforståelse som fremmer god kommunikasjon og samarbeid mellom innvandrere og barneverntjenesten. En opplevelse av deltakelse i samfunnet og anerkjennelse av innvandrerforeldres særegne utfordringer vil forhåpentligvis skape bedre forutsetninger for samhandling med barneverntjenesten, og kanskje bygge nye tankemønstre om et mindre skadende barnevern.

6.1 Videre tanker

Studiet og bacheloroppgaven har bidratt til å gi meg større innsikt og forståelse for utfordringen i samhandlingen mellom innandrerforeldre og barneverntjenesten. Jeg sitter igjen med nye spørsmål som kan være nyttig for videre refleksjon i barnevernsarbeidet.

- Hvorfor er det slik at minoriteten må følge majoriteten/assimilere?
- Inneholder dagens utdanning nok informasjon om mangfold og kulturkompetanse?
- Har barnevernspedagoger og sosialarbeidere egne rutiner for kontrollering av deres eget bias?
- Kan makt og kulturalisering brukes som forståelsesramme for bevisstgjøring av eget bias?

8. Litteraturliste

Aveyard, H. (2018). *Doing a literature review in health and social care: A practical guide* (4.utg.). Open university press. ***19 sider**

Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester* (LOV-1992-07-17-100) Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100>

Berg, B., Paulsen, V., Midjo, T., Haugen, G. M. D., Garvik, M. og Tøssebro, J. (2017). *Myter og realiteter. Innvandreres møte med barnevernet*. NTNU Samfunnsforskning. ***115 sider**

Berg, B., & Paulsen, V. (2021). *Møter mellom minoriteter og barnevernet*. Universitetsforlaget. ***189 sider.**

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2020). *Barnevernstiltak til barn med innvandrerbakgrunn*. Bufdir.
https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnevern/Barnevernstiltak_blant_barn_med_ulik_landbakgrunn/ *** 8 sider.**

Brodtkorb, E., & Rugkåsa, M. (2019). *Mellom mennesker og samfunn: sosiologi og sosialantropologi for helse- og sosialprofesjonene* (3. utg.). Gyldendal Norsk Forlag. ***11 sider**

Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg.). Gyldendal Norsk Forlag. ***272 sider**

FO (2015). *Yrkesetisk grunnlagsdokument for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsarbeidere. Fellesorganisasjonen for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsarbeidere*. FO-kongressen 2015.

Ellingsen, I. T. & Skjefstad, N. S. (2016). *Sosialt arbeid: en grunnbok* (1.utg.). Universitetsforlaget. ***14 sider**

Engelstad, F. (2005). *Hva er makt* (Bd. 11). Universitetsforlaget. ***8 sider**

Epland, J., & Kirkeberg, M. I. (2017, 28. februar). *Barn i lavinnteksthusholdninger. Ett av ti barn tilhører en husholdning med vedvarende lavinntekt*. <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/ett-av-ti-barn-tilhorer-en-husholdning-med-vedvarende-lavinntekt>

Eriksen, T. H. og T. A. Sajjad (2003). *Kulturforskjeller i praksis: perspektiver på det flerkulturelle Norge*. Gyldendal akademisk. ***12 sider**

Fowler, B. (2009). *The Recognition/Redistribution Debate and Bourdieu's Theory of Practice: Problems of Interpretation*. *Theory, Culture & Society*, 26(1), 144-156. doi: 10.1177/0263276408099020 ***12 sider**

Fraser, N. (2003). *Redistribution or recognition: a political-philosophical exchange*. Verso. ***24 sider**

Fraser, N. (2009). *Scales of justice: Reimagining political space in a globalizing world*: Columbia University Press. ***13 sider**

Fylkesnes, M. K., & Netland, M. (2012). God praksis i møte med etniske minoritetsfamilier i barnevernet: saksbehandleres og foreldres erfaringer. *Tidsskriftet Norges barnevern*, 89(04), 220-235. <https://doi-org.ezproxy.uis.no/10.18261/ISSN1891-1838-2012-04-02>. ***15 sider.**

Fylkesnes, M. K., Iversen, A. C., Bjørknes, R., & Nygren, L. (2015). Frykten for barnevernet En undersøkelse av etniske minoritetsforeldres oppfatninger. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 92(02), 81-96. <https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2015-02-02>. ***17 sider.**

Fylkesnes, M.K., A.C. Iversen and L. Nygren (2017). Negotiating Deficiency: Exploring Ethnic Minority Parents' Narratives about Encountering Child Welfare Services in Norway, *Child & Family Social Work*, 2018(23), 196–203. <https://doi.org/10.1111/cfs.12400>

Fylkesnes, M. K. (2018). *Frykt, forhandlinger og deltakelse: Ungdommer og foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn i møte med den norske barneverntjenesten*.

(Doktoravhandling, Universitetet i Bergen).

https://bora.uib.no/boraxmlui/bitstream/handle/1956/17871/Dr%20thesis_2018_Marte%20Knag%20Fylkesnes.pdf?s equence=1&isAllowed=y

Jåvo, C. (2010). *Kulturens betydning for oppdragelse og atferdsproblemer. Transkulturell forståelse, veiledning og behandling*. Universitetsforlaget.

Hagen, G. & N. A. Qureshi (1996). *Etnisitet i sosialt arbeid: arbeid med etniske minoriteter i barnevern og sosial sektor*. Tano Aschehoug ***22 sider**

Handulle, A. & Vassenden, A. (2021). The art of kindergarten drop off: how young Norwegian-Somali parents perform ethnicity to avoid reports to Child Welfare Services. *European Journal of Social Work*. 24:3, 469-480.

<https://doi.org/10.1080/13691457.2020.1713053> ***11 sider**

Honneth. A. (1995). *The struggle for recognition: The moral grammar of social conflicts*. Polity Press. * Part 2, s. 65-140. ***62 sider**

Honneth. A. (2003). *Redistribution or recognition: a political-philosophical exchange*. Verso * Kapittel 2, s. 110-160. ***40 sider**

Kaya. M. S. (Red.). (2010). *Integrasjon og mangfold: utfordringer for sosialarbeideren*. Cappelen Damm ***101 sider**.

Meld. St. 6 (2012-2013). *En helhetlig integreringspolitikk*. Barne- og familiedepartementet. ***11 sider**.

Myers. D., Abell. J., Kolstad. A. & Sani. F. (2010). *Social psychology*. McGraw-Hill education ***48 sider**

Neumann, I. B. (2001). *Mening, materialitet, makt: en innføring i diskursanalyse*. Fagbokforlaget. ***14 sider**

NOU 2016:16. (2016). *Ny barnevernslov. Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse*. Barne- og likestillingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2016-16/id2512881/?ch=5>

Olsvik, B. S., & Saus, M. (2019). Skjønn i praktisk barnevernledelse; Kollektiv prosess med organisatoriske begrensninger. *Tidskriftet i Norges Barnevern*, 96(04) <https://doi.org/10.18261/ISSN.1891-1838-2019-04-05>. ***19 sider**.

Otterstad, A. M. (2008). *Profesjonsutøvelse og kulturelt mangfold: fra utsikt til innsikt*. Universitetsforlaget. ***8 sider**

Qureshi, N. A. (2009). Kultursensitivitet i profesjonell yrkesutøvelse. I K. Eide, M. Rugkåsa, H. Vike, N. A. Qureshi, & H. Vike (Red.). *Over profesjonelle barrierer: Et minoritetsperspektiv i psykososialt arbeid med barn og unge*. (1.utg.). Gyldendal Akademisk. ***22 sider**

- Rugkåsa, M., Eide, K., & Ylvisaker, S. (2015) Kulturalisering og symbolsk mening i barnevernsarbeid. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 2015(2), 2-15. ***13 sider.**
- Rugkåsa, M., Ylvisaker, S. & Eide, K. (2017) Barnevern i et minoritetsperspektiv: Sosialt arbeid med barn og familier. Gyldendal Norsk Forlag. ***23 sider**
- Rugkåsa, M. (2018). Etniske minoriteter og sosialt arbeid. *Tidsskriftet for velferdsforskning*, 21(2), 180-185. <https://www.idunn.no/doi/pdf/10.18261/issn.2464-3076-2018-02-06> ***5 sider.**
- Sewpaul, V. (2013). Inscribed in Our Blood: Challenging the Ideology of Sexism and Racism. *Journal of Women and Social Work*, 22(2), 116-125. <https://www.doi.org/10.1177/0886109913485680>***9 sider.**
- Statistisk sentralbyrå (2015). *Barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet 2012. Rapporter 2015/16.* <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/barn-og-unge-med-innvandrerbakgrunn-i-barnevernet-2012>
- Skytte, M. (2008). *Etniske minoriteter og sosialt arbeid.* Gyldendal akademisk. ***13 sider**
- Støren, I. (2013). Bare søk: praktisk veiledning i å skrive litteraturstudier (3.utg.). Cappelen Damm AS. ***70 sider.**
- Tembo, M. J. (2020) *Parenting and child welfare services The case of immigrant parents' perceptions and experiences of the welfare system* (Doktoravhandling). Faculty of Social Science Institute for Social Studies 2020.
- Tembo, M. J. (2020) Navigating emotions in child welfare: Immigrant parents' experiences and perceptions of involvement with child welfare services in Norway. *International Social Work*, 65(2), 254-267. <https://doi.org/10.1177%2F0020872819897770>
- Tembo, M. J. & Studsrød, I. (2020). Governing the family: immigrant parents' perceptions of the controlling power of the Norwegian welfare system. *European Journal of Social Work*. 24(4), 1-12. <http://dx.doi.org/10.1080/13691457.2020.1738349>
- Weele, J.V., & Fiecko, E. M. (2020). Kulturelle fallgruver i vurderinger av foreldrenes omsorgsevne. Hentet fra: *Tidsskriftet for familierett, arverett og barnevernsrettslige spørsmål*, 18(02), 126-147. <https://doi.org/10.18261/issn.0809-9553-2020-02-04>. ***21 sider**

Antall sider selvvalgt pensum: 1229 sider

Antall ord i oppgaven: 13894